БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

47-дохи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 273 (12175) | 1969 оной ноябриин 21, пятница | Сэн 2 мүнгэн

[К]СС-эй Буряадай обкомой [пле]жээтэ IX пленум тухай [инф]ормационно мэдээсэл

...байгша оной ноябриин 20-ной [Улаан-Ү]дэ хотодо КПСС-эй областной [ко]жээтэ IX пленум болобо.
...а доторхи капитальна барилгые [х]айжаруулхын тула областной [ор]ганизациин бэелүүлхэ зорилго-...элидхэл пленум дээрэ зүбшэн

...лаар КПСС-эй обкомой секре-... К. М. ПРОДАЙВОДА элидхэл

...зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй За-...мой нэгэдэхи секретарь нүхэр ...РЕНКО, Улаан-Үдын городской ...дкомой түрүүлэгшэ нүхэр А. С. Буряадай барилгын управлениин ...хэр К. А. ВОСКАНЯНЦ, КПСС-... райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Д. ТАХАНОВ, барилгын банкын республиканска конторые эрхилэгшэ нүхэр П. П. ТАРАСОВ, республикын коммунальна ажахын министр нүхэр Н. И. БИЗЮКИН, «Бурятцелинстрой» трестые эрхилэгшэ нүхэр В. П. УБЕЕВ, республикын хүдөө ажахын министр нүхэр Л. В. ВЛАСОВ, Буряадай барилгын управлениин 3-дахи СМУ-гай бригадир нүхэр А. Н. СИПКО, «Бурятгражданпроект» институдай директор нүхэр Н. И. ГАВРИЛЮК, «Бурятмежколхозстрой» гэжэ республиканска нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр П. С. БЕРЕЗКИН, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр В. И. ЧЕРНЫШ гэгшэд хабаадаа.

Хэлсэһэн асуудалаараа пленум тусхай тогтоол баталан абаба.

ОЙН БАЯРАЙ МҮРЫСӨӨНЭЙ ДОЛГИН

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэл болоһонойнь түүхэтэ ойн баярай дүтэлхэ тума социалис мүрысөөнэй долгин улам бүри хүсэтэйгөөр эбхэрнэ. Мүрысөөнэй далайсань үргэжэнэ, үрэ дүнгынь арьбажана.

Республикымнай промышленность продукци гаргажа худалдаха арбан һарынгаа түсэб гол түлэб дүүргээ. Нилээд ехэ продукци даабариһаа үлүүлэн бүтээгдээ. 301 мянган түхэригтэ элдэб приборнууд болон оньһожоруулгын бусад шухала зүйлнүүд, 10,7 мянган тонно цемент, 3,8 миллион хэһэг шифер, 20 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 152 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл түсэбһөө үлүүлэн гаргагдаа. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,1 процент бэелүүлэгдэбэ. «Теплоприбор» завод, «Татарский ключ» гэжэ карьер, Клюевскэ леспромхоз, Бэшүүрэй оёдолой фабрика, мүн бусад хэдэ хэдэн предприятинууд ажалайнгаа бүтээсэ эрид дээшэлүүлжэ шадаа.

Продукци гаргажа худалдаха 10 һарынгаа түсэб олохон аймагууд амжалтатайгаар дүүргэжэ, 7.5 миллион түхэригэй продукци даабариһаа үлүүлэн бүтээжэ худалдаба.

Фабрика болон заводуудта, леспромхоз болон малтамалай уурхайнуудта—промышленна бүхы предприятинуудта ойн баярай социалис мүрысөөнэй хүсэтэйгөөр долгилжо байһан тухай, мүрысөөнэй түрүүшүүлэй үдэрһөө үдэртэ олошоржо байһан тухай, жэлэйнгээ түсэб, ойн баярайнгаа социалис уялга нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн коллективүүд ба габшагайшуул тухай мэдээсэлнүүд редакцида үдэр бүхэндэ олоор орожо байнхай.

Тэрэшэлэн республикымнай хүдөө ажахынууд туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр ойн баярые угтажа байна. Үнгэрэгшэ зундаа ган гасуур боложо, үбһэ тэжээлэй хомор байбашье, адууһа малайнгаа хойноһоо анхаралтайгаар харууһалжа, саг соонь зүбөөр эдеэлүүлжэ, уһалжа, малаа тарганаар ондо оруулха, үбэлэй шэмэрүүн хүйтэнэйшье үедэ «ехэ һүнэй», «ехэ мяханай» түлөө оролдосотойгоор тэмсэхэ, малай үбэлжэлгэ эрхим һайнаар үнгэргэхэ зорилго хүдөөгэйхид урдаа табинхай.

Олонхи ажахынууд энэ зорилгоёо муу бэшээр бэелүүлжэ захалаа. Гүрэндэ мал ажалай продукци худалдаха арбан һарынгаа, жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн тухай аймагууд, колхоз болон совхозууд мэдээсэнэ. Кабанскын, Прибайкалиин, Захааминай, Ахын болон бусад хэдэн аймагууд гүрэндэ мяха тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэнхэй. 1968 онойхитой сасуулжа үзэбэл, 1969 ондо Захааминай, Зэдын, Мухар-Шэбэрэй болон бусад олохон аймагуудай ажахынууд һураггүй ехэ мяха гүрэндэ худалдаа. Тиихэдэ Баунтын аймаг гүрэндэ мяха ба һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргээд байна.

Адууһа малайнгаа үбэлжэлгэ һайнаар эмхидхэжэ, үбэлэйшье үедэ малаа шахан таргалуулаад, гүрэндэ мяха элбэгээр худалдаха гэжэ уялга абаһан бэеэрээ, мяха элбэгжүүлхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсохыень колхоз, совхоз бүхэнэй коллективүүдые уряалжа, ехэ һайшаалтай үүсхэл гаргаһан Захааминай аймагай Баян-Голой совхозой малшад уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Совхоз 2690 центнер мяха гүрэндэ тушааха түсэбтэй аад, 2710 центнер тушаанхай. Тэрэшэлэн 1970 оной түрүүшын хахад жэл соо гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө январь һарада дүүргэхэ зорилго урдаа табяад, совхозой коллектив эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай. Мүн гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид бэелүүлһэн колхоз, совхозууд олон.

Тиигэбэшье эдэ амжалтануудаараа һанаагаа амараад һуухын эргагүй. Зарим промышленна предприятинууд, колхоз, совхозууд, аймагууд ойн баярай социалис мүрысөөндэ оролсоһон аад, абаһан уялгаяа хараалһан түсэбөөшье дүүргэнэгүй. Тэдэнэй ажал хүдэлмэридэ ехэхэн дутуу дунданууд тохёолдоно. Иимэ дутагдалнууд республикын промышленностьдашье, хүдөө ажахыдашье үзэгдэнэ.

Жэшээлхэдэ, продукци бүтээжэ худалдаха арбан һарынгаа түсэб хэдэ хэдэн промышленна предприятинууд, зарим аймагууд дүүргээгүй. Энэ талаар илангаяа «Забайкаллес» комбинат, нютагай промышленностиин министерство, мяханай комбинат, шэлэй завод, Бэшүүрэй тоһоной завод гээгдэжэ ябана. Тэрэшэлэн олохон предприятинууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй. Энэ хадаа ехэхэн дутагдал болоно бшуу. Эдэ бүхы шалтагаанууд дээрэһээ болоржо, олохон миллион түхэригэй продукци гүрэндэ үгтөөгүй.

Тэрэшэлэн гүрэндэ мал ажалай продукци, илангаяа мяха ба һү худалдаха арбан һарынгаа түсэб дүүргээгүй аймагууд, колхоз ба совхозууд бии. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын, Загарайн, Яруунын аймагуудай олохон ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха арбан һарынгаа түсэб бэелүүлээгүй байһаар. Бусад аймагуудта ороходоо тэжээлээр элбэг, талха таряа ехээр таридаг, ургуулдагшье Бэшүүрэй аймаг гүрэндэ мяха тушааха арбан һарынгаа түсэб миил 83 процент дүүргэнхэй. Гүрэндэ һү худалдаха арбан һарынгаа түсэб дүүргээгүй ажахынуудшье бии.

Эдэ дутагдалнуудай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, зарим ажахынуудта малшад, һаалишад болон гахайшадай дунда социалис мүрысөөн үргэн далайсатайгаар, үрэ дүн ехэтэйгээр үшөө эмхидхэгдээдүй байһаар. Энэ шухалын шухала хэрэгтэ ёһын тэдыгээр хандаха, олониитэ зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри мүртэйгөөр ябуулхагүй ушарнууд үзэгдэнэ.

Ойн баярай социалис мүрысөөнэй тугые үндэр дээрэ үргэхэ, мүрысөөнэй долгиие улам бүри хүсэтэй, эршэтэй болгохо, абаһан уялгаяа промышленна предприяти бүхэнэй, колхоз, совхоз бүхэнэй заабол дүүргэхыень туйлаха, «жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй нэгэшье ажахы байха ёһогүй!» гэһэн уряатайгаар ажаллаха гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилго болоно. Эндэ партиин райкомуудай, эхин партийна организацинуудай, нютагай Соведүүдэй, профсоюзна эмхинүүдэй урда ехэ хүндэтэйшье, харюусалгатайшье зорилго табигдана. Эдэнэр хадаа социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, эрхим һайн үрэ дүнгүүдые туйлажа, ойн баярай Ленинскэ шангуудта хүртэхын түлөө тэмсэлдэ олониитэ ажалшадые зоригжуулагшад, элсүүлэгшэд, эмхидхэгшэд байха зэргэтэй.

...НЦИ БОЛОБО

...(ТАСС). «Марксиз-[м]-Ленинэй саашадань ...баяжуулга» гэһэн ...эй ЦК-гай дэргэдэ ...дээдэ һургуулида ...етическэ конференци ...э дүүрэв. В. И. Ле...[ни]нэй 100 жэлэй ойдо ...энэ конференци ...хоёр заседани бо...ско, экономическа ...учна коммунизмын, ...н совет байгуулал...д хүдэлөө.

...дэ хабаадаһан совет ...эрдэмтэд, КПСС-эй ...эхи ВПШ-гай баг...һурагшад марксизм-... шухалын шухала ...зорюулагдаһан 80 ...эл, мэдээсэлнүүдые

ХАНИ ХАЛУУН ОРШОН БАЙДАЛДА

Турциин Республикын Президент Джевдет Сунай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хүндэлэлдэ зорюулан, ноябриин 19-дэ сайлалга эмхидхээ. Сайлалга Москвадахи Турциин посольство соо болобо.

Турциин Республикын Президент Джевдет Сунай айлшадта хандажа үгэ хэлээ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный харюугай үгэ хэлэбэ. Джевдет Сунайн, Н. В. Подгорнын хэлэһэн үгэнүүд альга ташалгаар угтагдаа.

Сайлалга хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Үйлэдбэриин түрүү коллективүүд Октябриин һайндэрэй урда тээхи үдэрнүүдтэ туйлаһан амжалтануудаа арьбадхан, эршэ хүсэтэйгөөр ажаллажа байһаар. **Мегионнефть** (Тюменьскэ область) **управлени шэнгэн түлишэ гаргажа абаха жэлэй түсэб Сибирь соогоо эгээл түрүүшээр дүүргэбэ.** Самотлорско, Мегионско, Ватинска гэжэ гурбан томо уурхайе энэ управлени нэгэдхэдэг юм.

«Плутон» гэдэг траулер Керченскэ портдоо Атлантикаһаа бусажа ерээ. Тус траулерай коллектив жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 12 мянга шахуу центнер загаһа олзоборилбо. Океан дээгүүр загаһа олзоборилдог Керченскэ управлениин суднануудай найман экипаж жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэбэ.

Электро-дамжуулгын лининүүдые татадаг Костромской областиин оньһожоруулагдамал 23-дахи колонный отрядууд амжалта туйлаһан тухайгаа мэдээсэбэ. Хүдөөгэй электригүүд болзорһоо хоёр һара урид Макарьевска, Кадыйска районуудые холбоһон 35 киловольтын линии ашаглалгада оруулаа.

Брестскэ комбинадай коллектив **4 миллион шахуу дүрбэлжэн метр хибэс нэхэжэ, дүрбэн жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид дүүргэбэ.** Хибэс нэхэгшэд өөрынгөө предприятиин нэрэ хүндые үндэрөөр үргэжэ ябадаг юм. Түсэбтэ даабаряар хараалагдаһанһаа холо үлүү—продукцынгаа 93 процентые нэгэдэхи сортоор тушаана.

(ТАСС-ай корр.).

Аяншалгань дүүрэбэ

ГАВАНА. (ТАСС). Кубын революционно Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр Рауль Кастрын уряалаар, албанай хэрэгээр долоон хоногой турша соо Кубада айлшалһан СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко ноябриин 19-дэ Эхэ ороноо бусахаяа ниидэн мордоо.

Кубада байха үедөө А. А. Гречко Гавана шадархи Камило Сьенфуэгосой, Антонио Массейогой нэрэмжэтэ сэрэгэй училищинуудта ошожо хараа, авиационно частьда хүрөө, мүн саахар үйлэдбэрилэн гаргадаг заводые хараа, Гавана провинциин хүдөө ажахын районуудта ошоо.

Кубын ажалшад совет айлшаниие халуунаар угтаба. А. А. Гречко Премьер-Министр Фидель Кастротай, Республикын Президент Освальдо Дортикостой уулзаһан байна.

СССР-эй Оборонын министрэй Кубада ошоод байһантай дашарамдуулан, Совет посольстводо эмхидхэгдэһэн сайлалга хани халуун оршон байдалда үнгэрөө, А. А. Гречкын хүндэлэлдэ зорюулан Президентын ордон соо мүн лэ сайлалга болобо.

СССР-эй Оборонын министрэй айлшалалгые СССР Куба хоёрой хоорондохи хани ёһоной харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ нүлөөлхэ шухала ушар гээд хэблэл сэгнэнэ.

[Ба]тарэй эхи [...]ан газарта

...Д. (ТАСС). Волго[град] хото—Сталинград... эхи табигдаһан ...[ю]бил[ей]нэ сэрэгшэдэй, ...[аян]шалта үдэр нояб... [эм]хидхэгдээ.

...[Сталинград]ска байлдаануудай ... артиллеристнүүдэй ...ар габьяада хабаа...[ба]танг документнүүд бо...[ж]илнүүдэй суглуу...[х]отын Оборонын му...[з]ей илангаяа олон ...ал соонь сэмгэн дээ...[у]лаан мүшэтэй 76 ...ехэ буу табигдан...дай түлөө тэмсэхэ...ар дайсанай хэды ...ыень эдэ мүшэ...а. Сталинградска ...ветеранууд, лектор-агитаторнууд мүнөө ...ргануудта, институ...нуудта ошожо, со...истнүүдэй баатар ...совет арадай амга... ажабайдалые хёр...байдаг манай алдар... тухай хөөрэнэ.

...ска байлдаанай бо...дааар олон хүнэй ...экскурсинууд энэ ...дэбэ.

СООГУУР АЯНШАЛНА

...(ТАСС). Урда Вьетна...мын революционно ...правительствын, Ур...сүлөөлхэ Нацио...нын делегаци нояб...риһээ Ташкент мор...курорт-хототой, са..., ажалшадай амар...дуудаг оршон бай...аа.

Делегациин толгойлогшо, НФОЮВ-ай Центральна Комитедэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, Урда Вьетнамай Республикын революционно Саг зуурын правительствын Консультативна соведэй Түрүүлэгшэ доктор Нгуен Хыу Тхо Сочидо делегацние хани халуунаар угтаһанайнь түлөө баяр баясхалан хүргэбэ.

Колхознигуудай Бүхэсоюзна III съездын делегадууд уржадэр Москва мордобо. Тэдэнэр мордохынгоо урда тээ республикын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаһан байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Сороковиков (зүүн талаһаа) Е. В. Иванов, С. Ж. Цыретарова, Д. Ц. Улаханов, А. Д. Тогмитова, Ю. Б. Юмсунов, П. Б. Жалсанова. И. М. Шитин гэгшэд уулзалгын үедэ.
А. ИСТОМИНОЙ фото.

„СОВЕТ АЛАС-ДУРНА“

ГЭҺЭН УРАН ЗУРАГАЙ ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭХЭНЬ

Манай республикын түб Улаан-Үдэдэ болохоёо байгаа энэ ехэ үйлэ хэрэг тухай тус выставкын эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, РСФСР-эй габьяата уран зурааша К. И. Щебеко манай корреспондентдэ нигэжэ хөөрэбэ:

«[Совет А]лас-Дурна» гэһэн уран зурагай энэ [выст]авкадаа В. И. Ленинэй 100 наһанай ой[до с]овет уран зураашадай хэжэ байгаа ехэ [бэ]лэгынь мүн болоно. Энэ выставкэдэ Бу[ряад]ай АССР-нүүдэй, Хабаровска, При[морье]нуудай, Шэтын, Магаданай, Сахали[ны]н ба Амарай областьнуудай уран зу[раашад]ын, революционно, совет засаг бай[гуулалгын]... ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай [...]сагай байдалда, Совет Армиин болон [...]сэрэгэй темэдэ зорюулагдаһан 700 га[...]лай, графикын, скульптурын эрхимүү[д] табигдаха. Гадна харагшадые Буряа[дай] алташа, модошо уран дархашуулай, ...дээрэ һиилэгшэдэй, мүн элдэб уран ...бүриин бүтээлнүүд гайхуулха байха.

[Улаа]н-Үдэдэ дурсагдагша республика, хи[з]ааргай [обл]астьнуудай Уран зураашадай холбоо[н]... уран түлөөлэгшэд ерэнхэй, тэрэнһээ ...а, советскэ дээдын органуудайнь хү[ндэт]эй [зо]ые хүлеэнэбди. Выставкын нээлгэдэ ... зураашадай холбооной секретарь, ... уран зурааша нүхэр Белашова, ... уран зураашадай холбооной түрүүлэгшэ, габьяата уран зурааша нүхэр Коржев [хүдэ]лмэридэнь хабаадалсаха юм.

... хүдэлхэ үедэ элдэб лекцинүүд, хөө[рэлдөөн]... ...ргэгдэжэ, уран зураашадтай уулзал[г]а ...гдэхэ, элдэб альбомууд болон гарай [ху]далдаха киоскнууд хүдэлхэ.

... хүдэлмэридэ хабаадаха республика, ...ьнуудай ба Москва болон түбэй хотонуудһаа ерэһэн мэргэжэлтэй искусство шэнжэлэгшэд хабаадаха байна, тэдэ харагшадые уран зурагай галерейнүүдээр дахуулжа, хөөрэжэ үгэхэ, асуудалнуудта харюусаха.

Мүнөө үедэ выставкэ хараха дуратайшуулай тоо үдэр бүри олошорно, Буряадай республикын фабрика заводуудай, колхоз совхозуудай, һургуулинуудай болон эмхи зургаануудай ниитын организацинуудһаа, сэрэгшэдһээ бүхы коллективээрээ выставкэдэ ерэхэ мэдүүлгэнүүд оронхой, тиихэдэ хүршэ областьнуудһаашье хүн зон олоор ерэхэ янзатай. Эдэ нүхэдтэ тусхай экскурсинууд эмхидхэгдэхэ байна.

«Алас-Дурна» гэһэн энэ выставкэ хадаа гүрэн соомнай һүүлэй жэлнүүдтэ эмхидхэгдэһэн ехэ выставкэнүүдэй нэгэн мүн. Тэрэ Улаан-Үдэ хотодо ноябриин 25-һаа 1970 оной январиин 5 болотор үргэлжэлхэ. Энэ үе соо РСФСР-эй габьяата уран зураашад нүхэд Осипов, Зорин болон элитэ искусство шэнжэлэгшэдһээ бүридэһэн жюри эрхим зурагуудые шэлэжэ, Бүхэроссийска выставкэдэ дурадхаха байна.

Выставкэ эмхидхэгшэдэй зүгһөө бидэндэ ехэ туһа хүргэһэн Буряадай республикын ниитын организацинуудта, барилгашадта, Уран зураашадай холбоондо, мүн Буряадай республикын партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэнэб.

Хүндэтэ нүхэд, ноябриин 25-һаа выставкэмнай нээгдэхэнь, орожо хараха, һонирхохыетнай хүлеэнэбди.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ БҮХЭСОЮЗНА III СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАТ

АЖАЛААРАА АЛДАРТАЙ

Энхэ-Талын һү һаалиин гүүртэ хүрэжэ ерэхэдэмнай дунда зэргын бэетэй, хурса хара нюдэтэй һаншагаа сайжа ябаһан хүниие һаалишад басагад тойронхой шанга шангаар хөөрэлдэжэ байгаа. Колхознигуудай бүхэсоюзна гурбадахи съездын делегадаар һунгагдаһан энэ хүндэ хамта ажаллажа байһан һаалишадынь элдэб юумэнүүдые Москва захина. Ниитын малай үбэлжэлгын эхилхэдэ комсомол-залуушуулай фермын үхэршэн болоһон Ехэ-Хүдэриин суута комбайнер Доржо Цыреторович Улахановтай танилсабабди.

«Гүнзэгы уһан шууягүй, гүнжэгэр хүн үгэгүй», гэһэн арадай оньһон үгэ гансата бодолдом ороод орхёо һэн. Ажал хэрэгээрээ баяншье һаа, үгэ хүүрээрээ үсөөн хүнөөр хөөрэлдэхэнь, намтар тухайнь асуужа абахань бэлэн хэрэг бэшэ байгаа.

...Хоолой—Доржо Цыреторовичэй түрэһэн нютаг. Эндэ бүхы түрэлхидэйнь, үхибүүдэйнь тоонто булаатай. Түрэл нютагынь мүнөө танигдахаар бэшэ болотороо һалбаран хүгжэнхэй. Доржын залууда зүүдэндэньшье үзэгдөөгүй байһан һаруул һайхан һургуули, больница, клуб, хүүгэдэй саад, ясли, столово гэхэ мэтэ эндэ баригдашанхай. Эсэгээ дахажа хара багаһаа хамтын ажалда ябаһан Доржо Цыреторовичэй ажалай хубита мүн лэ эндэ бии.

Хубисхалай удаадахи шэмэрүүн хатуу жэлнүүдтэ өөдөө ургаһан энэ нүхэрнай арбаат наһанһаа эхилжэ ажабайдалай «халуун шулуу долёоһон». Ехэ-Хүдэриин эхин һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр борной шэрэһэн, анзаһа бураздаа соо барижа һураһан Улахановые нютагайхидынь Улаан-Үдэ, тарян ажалай бригадирай курсада эльгээгээ. Үгһөө үгтэ малшан бүлын хүбүүн тарян ажалтай танилсаба. Тэрэ гэһээр дайн сэрэгые дабаа, дайнай һүүлээрхи хүндэ хүшэр жэлнүүдые дабаа. Энэ халуун тэмсэлэйнь аша үрэ—һалбаран хүгжэһэн түрэл нютагынь мүнөө нюдэндэнь дулааханаар харагдана. Гэр бүхынхидэйнгоо үни унтабашье, Доржын шэхэндэ хүршынь хэлэһэн үгэнүүд тэрэ зандаа хадуугданхай, мэнэ мэнэ болоод лэ һанагдана: «Доржо, шамайгымнай съездын делегадаар һунгаа. Улаан-Үдэдэ болоһон республикын колхозннгуудай конференци дээрэ үсэгэлдэр энээн тухай баталаа». һүүлээрнь колхозой парткомой секретарь Борис Тудупович Цыренжапов энээн тухай зорюута ерэжэ хэлээ.

— һайн даа,—гэхэһээ бэшэ юумэ амаршалгануудтань Доржо харюусаагүй. Анханайшье үгэ дуугаар хомор хүн, иимэ баяр дуулахадаа бүришье юумэ дуу гарахаяа болёо һэн. Гушаад жэл хамта ажаһууһан хани нүхэрынь Доржын зан мэдэхэ дээрэһээ мүн лэ абяа шэмээгүй, гансал харгыдань юу бэлдэхэ тухайгаа һанажа хэбтэһээр унташоо.

Гансал Доржын нойр хүрэнэгүй. Энэ үдэр дуулаһан һонинтоёо дашарамдуулан бүхы наһанайнгаа ябадал һанана. 1945 ондо Будапешт городые фашистнуудһаа сүлөөлхэ үедэ шархатаад, һарын амаралтада гэртээ ерэһэниинь нэн түрүүн һанагдаад орхино. Тиихэдэ эсэгэнь армиһаа бусаагүй байгаа. Табан жэлэй туршада өөдөө татагдаагүй Хоолой тосхониинь һангнижа набтайшанхай харагдаа бэлэй.

һүүлээрнь жэл болоод албанһаа табигдажа ерэхэдэнь эсэгэнь албанһаа бусанхай, хани нүхэр Цырениинь Гарма басаганаараа угтажа байгаа. Түрүүшын коммунаһаа бэхижэжэ эхилһэн ажахынь дайнай жэлнүүдтэ үгыршэнхэй. Дахинаа һэргээхэ, бодхоохо хүсэн үгы шэнгеэр тиихэдэ Доржодо һанагдаа һэн. Дайнай удаадахи жэлэй хабарай нэгэ һүни унтангүй бодолгото болож хоноһоноо Доржо мүнөө һанана.

Саг ямар түргэн ошоно гээшэб. Дайнһаа бусажа ерэһэн эрэшүүлдэ бүхыгөө найдажа колхозойнгоо ажал даалгаһан эхэнэрнүүдэй баярлаһан жэл мэнэ һая үнгэрһэн мэтэ. Гэбэшье, тиихэдэ хүндэ хүшэр байдал тухай һанажа унтангүй хоноһон һүни баяр баясхалан дуулгаһан энэ үдэр хоёрой хоорондохи зайе аяар 25 жэл алгасуулна.

Эдэ жэлнүүдтэ нилээд ехэ хубилалта болоо. Эртэшэ, хүнгэн бүһөө шангаар бүһэлһэн үсэгэлдэрэй солдат Доржо Улаханов, мүнөө колхозойнгоо хүндэтэй зоной нэгэн Доржо Цыреторович болонхой. Үдэшэ, үглөөнь аша хүбүүн Будажаптаяа сүлөөтэй сагаа үнгэргэнэ. Наһанайнгаа ошожо, бэеынгээ хүнлэ болобошье, залуугайнгаа ажалша бэрхые алдаагүй. Ажалгүй байжа шададаггүйнь тэрэ зандаа үлэнхэй. Тиимэл хадаа хуряалгын дүүрэмсээр, заһабарилгын эхилтэр һү һаалиин гүүртын үхэршэнөөр хүдэлмэрилхэ гэжэ шиидэнхэй. Энэ гүүртын бүхы хүндэ хүшэр ажал оньһожоруулагданхай. Техникэ һайн мэдэхэ нүхэр Улаханов эндэхи бүхы хүдэлмэри нарин нягтаар дүүргэнэ.

Нютагайнгаа зоной дунда ажалша бэрхэ гэжэ алдартай болоһон Доржо Цыренторович 1952 онһоо эхилжэ жэл бүри колхозойнгоо таряа хуряалгада хабаадалсаа. «Коммунар», «С-6», «СК-3» гэжэ комбайнуудташье һуугаа. Нёдондо намар 300 гектар, мүнөө жэл хоёр зуугаад гектар таряа хадаһан «СК-4» комбайннань шоройтооһонһоо сэбэрлэгдээд МТМ-эйн хорёо соо табяатай. 1967 онойхидол үндэр ургаса хойто жэл хуряахаб гэжэ найдадаг нүхэр Улаханов нэгэ хэды болоод лэ комбайнаа эрьежэ МТМ ерэдэг заншалтай.

Колхознигуудай бүхэсоюзна III съездын делегат болоһон Доржо Цыреторович Улахановай сэдьхэлдэ хэдыдэшье ороогүй бодолнууд эдэ үдэрнүүдтэ түрэдэг болонхой. Хяагтын Ехэ-Хүдэриин колхозой гэшүүн Москва хото ошожо, гүрэнэйнгөө колхозуудай үндэһэн хуули болохо Устав баталалсаха болоһондоо баяртай.

Н. ДАМБАЕВ.
Хяагтын аймагай.
«Дружба» колхоз.

ЭРДЭМ УХААНАЙ ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМАЙ ЭХИНДЭ

Марксистско-ленинскэ философи болбол эрдэм бүхэндэ нүлөөлдэг юм. Тинхэ зуураа, бусад эрдэмүүдэй туйлалтагүйгөөр тэрэ мүн лэ урагшаа дабшажа шадахагүй. Тиимэһээ тэдэ хоёр хоорондоо саг үргэлжэ холбоотой байдаг.

В. И. Ленин «Материализм ба эмпириокритицизм» гэжэ гайхамшаг зохёол дээрээ хүдэлжэ байхадаа Лондон, Париж, Женевэ болон бусад городуудай библиотекэнүүдтэ элитэ эрдэмтэд В. Оствальд, У. Рамзай, Д. Томсон, Ю. Либих, П. Ланжевен, Б. Больцман, М. Фарадей гэгшэдэй хими, физикын талаар шэнэ туйлалтануудтай саг үргэлжэ танилсадаг, саашанхи хүдэлмэридөө хэрэглэдэг байгаа. Жэшээнь, В. Оствальд, У. Рамзай, Д. Томсон, Ю. Либих, П. Ланжевен, Л. Больцман, М. Фарадей гэгшэдэй зохёолнуудые шэнжэлэн, алдуу эндүүень заахадаа, В. И. Ленин: «Сагай ошохо бүри химиин бодосуудые зайн галай хүсөөр хубилгажа болохо гэһэн һанамжанууд үнэн болежол байна. Оройдоо хубилдаггүй бодосууд үгы гэжэ элирбэ ха юм. Булта хубилжа байдаг. Радий гэжэ бодос, жэшээнь, гелий болгогдожо хубилгагдаа»,—гэжэ бэшээ һэн. Энэ бодолынь «Карл Маркс» гэжэ статья доторнь бүри эли харагдана. Тэндээ «хуушанай» материалистнууд, тэрэ тоодо фейербаховтаншье физикэ болон химиин хуулинуудые хараадаа абангүй материализмые тайлбарилдаг байгаа, тиимэһээ материализмые ехэ наагуур, гүйхэнөөр ойлгодог байгаа бшуу гэһэн бодол хэлээ һэн. Тинхэдээ материалистическэ философи гэээшэ мүнөө үедэ үшөө зайн галай хубилдаг жама ёһонуудые хараадаа абаха ёһотой, химическэ бодосууд зайн галай үзэгдэл хоёр хубилха талаараа нэгэн жама ёһотой байна гэжэ тэмдэглээ һэн. Ильичэй энэ хэлэһэн 8 жэл үнгэрһэн хойно Г. Льюс гэжэ эрдэмтэнэй туршалгаар баталагдаа һэн.

Тэрэнһээ хойшо мүнөөшье хадаа элдэб химическэ бодосуудай хубилалтанууд: юрын хоёр элементһээ бүридэһэн молекулэнүүдэй таһаран хубилалгаһаа эхилээд хэдэн бүлэг бүридэлнүүдэй бии болохо хүрэтэр; ургамалай ба амитадай бэедэ саг үргэлжэ боложо байдаг химическэ реакцинууд хүрэтэр электронно теориин үндэһөөр тайлбарилагдадаг болонхой.

Радиоактивность тухай 1903 ондо толилогдоһон Э. Резерфорд, Ф. Содди, У. Рамзай гэгшэдэй хүдэлмэринүүдтэй танилсахадаа, В. И. Ленин физическэ, химическэ элементнүүд нэгэ бодосһоо нүгөө бодосто хубилхадаа радиоактивность бии болгодог гэжэ дэлхэйн бүхы философуудһаа бултанһаань урид тайлбарилһан байдаг. Юундэб гэхэдэ, идеалистнууд радиоактивна вещество бии болоходоо хүсэн (энерги) болодог. Тиимэһээ тэрэ хүсэн гээшэ саг үргэлжэ байдаггүй, харин дууһаха ушартай болоно, иимэ дээрэһээ энээниие бии юумэн гэхын аргагүй, хүнэй ухаандашье орохогүй, дэлхэйн гээшэмнай юрэнхы дээрээ хүнэй ухаанда хүртэхэгүй юумэн (Юм, Кант) гэжэ хэлэдэг байгаа. Энэ буруу бодолые зарим химигүүд элдэб органическа бүридэлнүүдэй үг унгида хүрэхэ, эдэ бүридэлнүүдэй жама ёһонуудые тайлбарилха гэжэ оролдодоггүй һэн. Тиимэ дээрэһээнь органическа химиин теори хадаа практикаһаа үлэшэһэн, элдэб туршалгануудта ёһотой зүб тайлбари үгтэдэггүй байгаа. Эрдэм наукада химиин үс тухай В. И. Ленин бэшэхэдээ: «Энергетикэ (хүсэн тухай наукада хэтэрхы ехэ анхарал хандуулга) хадаа зарим философуудай материализмһаа идеализм гээшэ зугадаха үүдэ нээгээ. Эдэнэр үнэн дээрээ атомые тэохоёо болиһоноо, электрониие ойлгохо болоодуйгөө харуулна гээшэ»,—гэһэн байдаг. Багшын гайхамшаг сэсэн эдэ заабаринуудые идеалистнууд бүри һая, А. М. Бутлеровай «Химическэ бүридэлнүүдэй жама ёһонууд» тухай материалистическэ теориин арсашагүйгөөр илатар шүүмжэлдэг һэн.

В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалхада, сэсэн мэргэн пургаалнуудынь эрдэм наукын һүүлэй туйлалтануудһаа үндэһэлһэн байхаһаа гадна, саашаа ямар замаар хүгжэхыень зааһан байдаг. Энэ талаар илангаяа химиин, физикын эрдэмэй элдэб асуудалнуудые һайн мэдэдэгынь эли харагдадаг. «Бидэ бүхые ойлгохо, мэдэхэ болонхойбди гэжэ тоолохо гээшэ буруу, харин яагаад мэдэхэгүй байһанаа мэдэхэ болобобиб, ойлгожо ядадаг юумэеэ яагаад ойлгобобиб гэжэ болохо, ямар шалтагаанһаа, яахадаа ойлгохо болоо гээшэбиб гэжэ тэрэ үндэһэн узуурыень мэдэжэ абаха шухала. Шулуу нүүрһэнэй дабирхайһаа ализарин гэжэ вещество абажа болохо гэжэ мэдэдэг болообди. Тэрээндэ адли түүхын эрдэмэй үдэр бүриин байдалые, тэрэнэй ябаса, хүгжэлтые зүбөөр адаглаад, ойлгоод байбал, энэ ябасые хэрэгтэй тээшэнь залажа болохо, бидэндэ туһатай юумэн болгожо болохо байна»—гэжэ бэшэһэн байдаг.

Багшын энэ заабарине хүтэлбэри болгон, эрдэмтэд элдэб физическэ, химическэ бодосуудые «хүнэй хэрэгтэй тээшэнь залажа», хубилгажа, олон янзын ашатай туһатай бүридэлнүүдые бии болгоо юм. Хүнэй ухаан гээшэ хизааргүй, материдэл адли хүртэшэгүй, заха узуургүй. Тиимэһээнь хүн хадаа юумэн бүгэдые бултынь ойлгожорхибоб гэжэ хэлэжэ шадахагүй. Иимэ дээрэһээнь бидэ юумэн бүгэдые юрэнхы дээрэнь лэ мэдэнэ гээшэбди. Юрэнхы дээрэнь мэлэ мэдэһээр, бага багаар ойлго ойлгоһоор тэрэ шэнжэлжэ байһан асуудалдаа урдынхиһаа дүүрэн харюу үгэдэг шүүбди. Ленинэй энэ материалистическэ теори, жэшээнь, химиин эрдэмэй хүгжэлтые абажа харахада бүри ойлгосотой болохо байна. Нээрээшье химиин эрдэмэй анхан бии боложо эхилээд, наашаа хүгжэн, мүнөөдэрэйнгөө гайхамшаг илалтанууд хүрэтэр гаталжа ерэһэн замыень хаража үзэхэдэ, бага багахануудтуршалгануудһаа, туршалга болон мэдэгдэһэн баримтануудһаа үндэһэлһөөр бүри ойлгосотой болоһон байна бшуу. Хүн гээшэ оршон тойронхиёо, байгаали болон ажабайдалые бага багаар ойлгон, нэгэ бодолтой болоно, энэ бодолынь тон зүб һаа, саашадаа хубилшагүй ойлгомжо болон абтадаг байна. Энээниие эрдэм, техникын хүгжэлтэ гээшэ шалгадаг. Жэшээнь, кислотанууд тухай хүн 1776 онһоо хойшол мэдэхэ боложо эхилһэн түүхэтэй. Тинхэдээ тэрэниие бии юм гэжэ мэдэһэн ушарынь тэрэ үедэ мэдээжэ болоһон кислотануудта кислородой заатагүй байдагые хараадаа абаһан байна. Гэбэшье саашадаа шэнжэлгэнүүдэй үргэлжэлөөд байхада, кислородтой веществонууд аад, кислота болохо шадаагүй бүридэлнүүд (щелочь. лабһан) мэдээжэ болоо һэн. Тиимэһээнь энэ нюусые элирүүлхэ хүдэлмэри эрдэмтэд [...] водород бии юм гэж[...] водород лэ элдэб хими[...] дэлнүүдтэ оролсоходо[...] нуудые бии болго[...] (1814 он). Тэрээнэй һ[...] дород ганса кислота бии [...] гүй, харин түмэртэй хо[...] гэжэ (1833 он) мэ[...] Энээнэй һүүлээр кисло[...] шэ имагтал үһан соо эл[...] ствонуудтай холисолдох[...] бүридэл—водород бии бо[...] һэн ионно теори бии бо[...]

Эдэ бүгэдэ юу харуул[...] дэ, бидэ кислотануу[...] сата бэшэ, харин бага [...] дэхэ боло болоһоор, [...] шатын. хубилшагүй [...] ерэнэбди. Элэ бүгэдэ В. [...] нэй саашадань хүгжөө[...] алис теориин аша үн[...] дэг. Тэрэ илангаяа фи[...] шэнэ туйлалтануудаар [...] нирходог. «Материализм [...] риокритицизм», «Фило[...] тэрнүүд», «Карл Марк[...] шалхы материализм» [...] хүдэлмэринүүд соогоо [...] эрдэмэй саашадаа хүг[...] харгыень зүбөөр зааһан [...]

Ф. ГА[...]

химиин эрдэмэй к[...]

ХОНИН БҮРИҺӨӨ — ХУРЬГА

Цыбикжап БАДМАЕВ,
Баргажанай аймагай Гааргын совхозой ахалагша хонишон:

Хэнэйшье мэдэхээр, манай нютагта үбэлдөө хүйтэн, саһа ехэтэй байдаг. Зарим жэлнүүдтэ эгээ захын Дэрээн, Гаарга нютагуудта 50 гаран градус хүйтэн боложо, мал харууһалхада ехэ хүшэр болодог. Үбэлэй энэ хүйтэндэ хонидые орой болотор бэлшээхын аргагүй. Тиимэһээ хонид эртэнһээ дулаан байрадаа орожо, үбһэ тэжээлээ эдижэ захална. Ехэ саһатай үбэл малай үбһэ тэжээлдэ тон хор. Юуб гэхэдэ, хонид ехэ саһан соо бэлшэжэ шадахагүй ха юм. Саһа ехэтэй жэлнүүдтэ зундаа тэжээлэй ургамалнууд, ногоон һайнаар ургажа, хүсэд хүрэхэ малай хоол суглуулагдадаг. Тиибэшье жэл бүри үбһэ ногооной ургаса һайн байдаггүй. Хүйтэрһэн жэлнүүдтэ хабартаа ногоон ургажа үрдингүй үерэй эхилхэһээ түрүүн сайшагдаха болоогдодог. Иимэ жэлнүүдтэ нийтын мал үбһэ тэжээлээр дуталдадаг.

Тингэбэшье һүүлэй жэлнүүдтэ ажахымнай хонишод нилээд ехэ амжалта туйлаа. Нёдондо совхозоймнай ажалшад 18,6 мянган хониной 100 толгой бүриһөөнь 90 хурьга түлжүүлһэн юм. Тинхэдэ олохон отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 90-һээ олон хурьга зунай тунга ногоон дээрэ гартажа, ахаһаань таһалһан. Манай отарын хонишод эдэ һүүлэй жэлнүүдтэ яһала урагшатай худэлнэ. Бидэ жэл бүри түсэб, уялгануудаа дүүргэдэг болонхойбди. Тинхэдэ энэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлжэ эхэһээнь таһалхадаа, тэрэнэйнгээ шэгнүүр хорёод килограмм болгожо шадаһан байнабди.

Совхозоймнай хонишод эдэ бүхы амжалтануудые хайшан гэжэ туйлааб? Зарим хүнүүд хони харууһалха хэрэгые ехэ бэлэндэ тоолодог. Тэдэнэр хонидто тэжээл гаргажа үгөөд, улэдхөөгөөгүй байбал болохо гэжэ һанадаг. Энэнь тон буруу. Ямаршье зоотехническэ, үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри ябуулангүй, миин лэ хонидто ездатарынь тэжээл үгөөд байхада тиимэ ехэ амжалта туйлагдахагүй.

Һайн эхэһээ абтажа, зүбөөр түлжүүлэгдэһэн хурьгад ерээдүй һүрэгэй эхи татадаг юм. Иимэл дээрэһээнь бидэ хурьгадаа багаһаань эхилжэ элүүр энхэ түлжүүлжэ, нэгэ һайн ёгара болгохые оролдогшобди. Хурьгадые эрүүл зүбөөр түлжүүлхын тула нэн түрүүн эхэнүүдынь үбһэ тэжээлээр дуталдуулангүй, һүтэй байлгаха хэрэгтэй. Тинхэдэ нарай хурьгадые даарууулжа, хүйтэ абхуулжа орой болохогүй. Байрыень дулаан, шииг пойтогүй, сэбэр агаарай, мүн наранай элшэ гэрэлэй оруулагдажа байбал, хурьгад һайнаар тэнжэхэ.

Отарадамнай жэл бүри 600 хонин түрэдэг. Бидэ хурьга олоор түлжүүлхын тула нэн түрүүн хонидые искусственна аргаар урэжүүлхэ хэрэгые анхарагшабди. Иигэжэ урэжүүлхын урда хонидоо һайнаар бэлшээжэ таргалуулнабди. Хэнэйшье мэдэһээр, тарган хонид түргөөр ототой болодог. Гадна хонидынай богонихон болзор соо һайн шанартайгаар урэжүүлэгдэдэг юм.

Хурьгалха хонидые һайнаар эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Тиигэбэл хонид түрэхэ үедөө тэнхээ тамиртай, һү ехэтэй байдаг. Энээн дээрэһээ отарынгаа хонидые гурбан һүрэг болгожо хубаагаад эдеэлүүлэгшэбди. Нэгэдэхи һүрэгтэнь тамир һайнтай хонидые эдеэлүүлнэбди. Гурбадахи хорёодо бэеэр муу хонидоо оруулжа, һайнаар эдеэлүүлхые оролдогшобди. Хонидые иигэжэ эдеэлүүлхэдээ, үглөө бүри алаглан хаража байха шухала. Юуб гэхэдэ, ямар нэгэ бүлэг соо муутаһан хони хараа һаа, тэрэнээ таһалжа, һайнаар харууһалжа эхилнэбди.

Хонидоо илангаяа зунай, чамарай үедэ тобиржуулагшабди. Зунай үедэ хонид үглөөнэй наранһаа удэшын харанхы болотор бэлшэдэг. Хонидой бэлшээриие ходо һэлгэжэ байха шухала. Хонид үдэрэй халуунда шугы бүргааһан соогуур амардаг.

Хониной түрэхэдэ хурыыень эхэтэйнь нэгэ хаамаг соо хэдэн үдэр байлгагшабди. Һүүлээрнь 20—30 хурьгадые хамтадань хаажа тэнжээгшэбди. Удаань томо болоһон хурьгадые шэлэжэ, нэгэ хаамагта оруулнабди.

Зарим хонишодой гэмээр хурьгад бүдүүн тэжээл эдижэ эхэлхадаа олоороо гарзалдаг. Тиимэһээ зоотехническэ гурим баримталан хурьгадта бүдүүн тэжээл үгэхэ хэрэгтэй. Хонишод эндэ ехэ һэргэлэмжэтэй байха ёһотой. Хурьгадта бүдүүн тэжээл гансата ехээр үгэжэ болохогүй.

Тинхэдэ хурьгадай нарай байхадань бүри ехэ анхарал хандуулагдаха болоно. Энэ үедэ хурьгадые нэгэ сагта садатарынь эдеэлүүлхэ, байрыень сэбэрлэжэ, дулаан байлгаха хэрэгтэй.

Парти, правительствамнай республикын колхоз, совхозуудта хони үсхэбарилхэ талаар ехэхэн туһална гээшэ. Энэнь маниие бүри урмашуулна. Тиимэһээ совхозоймнай хонишод бүри һайнаар хүдэлхые оролдоно.

Ажахымнай хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэ мэргэжэлтэд маанадтайгаа хамта хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулжа эхилэнхэй. Энэ талаар үүлтэртэ һүрэгүүдэй эхи татаха 162 хуса шэлэгдэжэ абтанхай. Тинхэдэ отаранууд дээрэ хонид илгагдажа бэрхэ хүнүүдтэ даалгагдаа. Нёдондо ахалагша хонишод Б. Арьянова, Ч. Домбоева, Ц. Тыхеев, Г. Гулгёнов, Д. Шарланов гэгшэд һайнаар хүдэлжэ, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,2 килограмм нооһо хайшалһан. Энэмнай урдахи жэлнүүдэйхиһээ нилээд ехэ. Тинхэдэ эдэ һүүлэй жэлнүүдтэ хонидойнгоо шэгнүүр нилээд дээшэлүүлжэ, һайн шанартай мяха гурэндэ тушаадаг болонхойбди.

Сагай ошохо тума дүй дүршэлтэй хонишод олошорно. Хонин ажалда бэшэг мэдэхэгүй хүнүүд хүдэлнэ гэжэ зариман һанадаг. Энэнь тон буруу. Мүнөөнэй хонишод түрүү дүй дүршэл, зоотехническэ заабари тухай элдэб олон брошюрануудые, газетэ, журналнуудые уншажа, ажал хүдэлмэридөө хэрэглэнэ. Жэшээнь, манай совхоздо мүнөө нэгэдэхи, хоёрдохи классуудай 13 хонишон хүдэлнэ.

Мүнөө хүйтэржэ эхилбэ. Саһа ехэтэй үбэл болошо аа гү? Зундаа хура бороо багаар ороо. Ган гасууртай жэл байжа, үбһэ тэжээл хоморшог. Эдэ бүгэдые хараадаа абанхайбди. Жэлэй эхеэр хонидынай түрэжэ эхилхэнь. Мүнөө бидэ хурьга абалгадаа хүсэд бэлдэжэ, үбһэ тэжээлээ зөөжэ, хурьгадайнгаа байра заһабарилжа, энэ үедэ хэрэгтэй болохо юумэеэ бэлдэжэ байнхайбди.

Хойто жэл ехэ харюусалгатай жэл. Юуб гэхэдэ, бидэ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярые угтахаяа байна бшуубди. Энэ һайндэрые ажалайнгаа эрхим амжалтануудаар угтаха манай нангин уялга юм. Тиимэһээ бидэ ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ гэжэ шиидээбди. Энэ уялгаяа заатагүй дүүргэхэбди. Юуб гэхэдэ, бидэ энэ хараа түсэбөө дүүргэхын тула яһала бэлдэнэбди, яһала оролдонобди. Хонишоднай дүршэл шадабаритай. Үбһэ тэжээлэй хоморшье һаань, хагда, ожорһо бэлдэжэ, хонидтоо буйлуулан эдюулхэбди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Улаан-Үдын аймагай «Улаан-Оронго» колхозой түрүү һаалишадай нэгэн Агафия Игнатьевна Суслова.**

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

АГИТАТОРНУУДАЙ СЕМИНАР

Һаяшаг аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо агитаторнуудай семинар үнгэргэгдэбэ. Эндэ партиин райкомой агитаци ба пропагандын таһагай инструктор С. Чагдуров агитаторнуудай мүнөө үедэхи гол зорилго тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Удаань түс колхозой парткомой секретарь Дмитрий Максимов үгэ хэлэхэдээ, нийтынгээ малай үбэлжэлгые амжилтай һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ агитаторнуудай саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлжэ байхыень уряалаа. Һүүлээрнь агитаторнууд дүй дүршэл тухайгаа хөөрэлдэбэ.

А. СУРМАЧ.

Хяагта.

СОМСОВЕДЭЙ ҮЗЭМЖЭДЭ—ҮБЭЛЖЭЛГЫН АСУУДАЛ

СОРОГ. Эндэхи Соёдой сомоной Совет һүүлшынгээ сесси дээрэ Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ колхозой малшадые худалдаа наймаанай, гэр һуудалай хэрэглэмжын талаар хангалга һайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсээ. Депутадуудай дурадхаһан һанамжа, тобшололнуудаар колхозой правлени, нютагай худалдаа наймаанай, соёл гэгээрэлэй эмхинүүд малшадай хангалгые халуун анхаралдаа абаһан тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалаа.

С. ГАЛСАНОВ.

Аха.

ГОРОДОЙ ТҮХЭЛТЭЙ ҺУУРИН

Татарай АССР-эй Высокогорско районой «Серп и молот» колхозой түб тосхон тухай урдахи статья соогоо хөөрэлдөө дэлгэһэн байнабди. Мүнөө Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой Хушуун-Үзүүр тосхоной барилгын түсэб тухай хэлэхэдэ болоно.

Энэ колхозой түб тосхониие болбосон гоё городой түхэлтэй болгожо, шэнээр бариха гэһэн шиидхэбэри Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет 1968 оной май һарын 22-то гаргаһан юм.

«Знамя Ленина» колхоз Улаан-Үдэ хотоһоо 86 модоной, түмэр харгын станциһаа 44 модоной, Мухар-Шэбэр тосхонһоо 31 модоной зайда байдаг. Энэ колхоз республикымнай үнинэй ажахынуудай нэгэн юм. Хушуун-Үзүүр тосхон һайн харгын захада оршодог. Барилгын материал зөөжэ абаашахала балай ехэ гарзагүй зохид юм.

Энэ тосхон соо хүн зоной эрилтые хангаха олон гэрнүүд, гоё һайхан соёлой байшан, шунгаха бассейнтэй спортивна зал баригдаха. Олониитын центрэй урда захада ажалшан зоной амарха сэсэрлиг, зэргэлээд дунда һургуули бодохо юм. Центрэй баруун талада ябагаар ябаха гудамжа жэрыхэ. Тэрэ гудамжын хажуугаар зайжа олон дабхар ажаһуудалай гэрнүүд ерөылдэхэ. Гэрнүүдэй хажууда хүүгэдэй наадаха ба ажалшадай амарха талмайнууд баригдаха.

Тэрэнһээ гадна, гэрнүүдэй дэргэдэ хубсаһа хунар угаахэ сахинууд, бог шорой хэхэ хайрсагууд, түлеэнэй сарайнууд гэхэ мэтэ юумэнүүд баригдаха. Санитарна эрилтын ёһоор котельнын, нийтын баниин, түймэр сараха депогой байшангууд бэе бэеһээнь холо, ондо ондоо участогууд дээрэ баригдаха. Хоёр квартиратай нэгэ дабхар гэрнүүд тосхоной зүүн талада баригдаха. Эдэ бүхы хүдэлмэриин хэгдээд, барилгынь дүүрээд байхада, ёһотойл болбосон городой түхэлтэй гоё һайхан тосхон бодохо юм. Энээниие гансахан колхозой өөһэдөө хэхэнь хүндэшэг болоно. Тиимэһээ республикын хүдөө ажахын министерство туһаламжа хүргэхэ юм.

В. СОКОВИКОВ,
Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министерствын дэргэдэхи колхозуудай барилгын таһагай начальник.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА[...]

ЧЕХОСЛОВАКИ

Чехословак-совет хани барисаанай һара Чехословакида боложо үргэлжэлһөөр. Чехословакиин радио ба телевидени энэ һарын ябаса тухай ходо шахуу мэдээсэнэ, радио шагнагшад ба телевизор харагшадые Советскэ Союзай туйлалтануудтай танилсуулна. Ород, совет уран зохёолшодой пьесэнүүд болон зүжэгүүдые дамжуулга, совет хүгжэмэй концертнүүд тэдэнэй программада шухала һуури эзэлнэ.

ВЕНГРИ

Советскэ Союзай ба Венгриин хилэ дээрэ оршодог Захонь гэжэ станцяар байгша оной юһэ һарын турша соо найма миллион хахад тонно ашаан гараа. Энэ станциие ороной «зүүн зүгэй үүдэн» гэжэ эндэ нэрлэдэг юм. Венгриин эд товар эгээл ехээр худалдан абадаг гүрэн—СССР-эй дикилэнхи ехэ ашаан энэ станцяар гарадаг байна. Эдэ ашаануудые зөөлгэ жэлһээ жэлдэ улам үргэдэжэ байдаг.

МНР

Монгол малшадай ажахынуудые хамжуулан нэгэдхэлгын дүүрэһээр 10 жэлэй ойе Монгол орон байгша оной эсэстэ тэмдэглэхэ юм. Энэ хугасаа соо малшадай нэгэдэлнүүд социалис томо ажахынууд болотороо хүгжөөд, мяха, һү, нооһо, мүн бусад продуктнуудые элбэгээр үгэдэг гол һалбари болонхой. Мал ажалай бааза бэхижүүлхын тула орон доторнь һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Холимол тэжээл буйлуулдаг хэдэ хэдэн цехүүд, заводууд ашаглалгада оруулагданхай.

Хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй гэшүүдэй ажана байдал, соёл культура он жэлнүүдэй ошохо тудам улам һайжаржа байдаг. Энээхэн 10 жэлэй турша соо хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй олзо доход 3,3 дахин ургаа, СХО-гой гэшүүдэй салин хүлһэн 4 дахин нэмээ.

ДРВ

ХАНОЙ. (ТАСС). Мүнөө жэлдэ ДРВ-гэй 7 миллион шахуу үхибүүд, бэеэ хүсэһэн хүнүүд һуралсажа эхилээ. 12 мянган һургуули, 35 институт, 196 техникум орон доторнь бии юм. Тэдэнь 200 мянга шахуу багшанар ажалладаг.

ДРВ-дэхи дайн сэрэгэй оршон байдалдашье һүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо дээдэ, дунда техническэ һургуулинуудые дүүргэһэн мэргэжэлтэд олоор бэлдэгдээ. Жэшээлхэдэ, Ханойн политехническэ институт энэ үе турша соо элдэб мэргэжэлтэй 4800 инженер, Ханойн медицинскэ институт 2600 врачые бэлдээ, харин хүдөө ажахын нэгэдэхи институдые ганса мүнөө жэлдэ 600 хүн дүүргэжэ, агрономой диплом абаа.

Үйлэдбэриһөө һамшангүйгөөр һураха элдэб янзын һуралсал Вьетнамай Демократическа Республикада улам үргэдэжэ байнхай.

КНДР

Корейн Арадай-Демократическа Республикын промышленна олон предприятинууд жэлэйнгээ түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайдаа мэдээсэжэ байна. Урда Пхенан гэжэ провинцин 30 гаран завод, шахта болон бусад предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб октябрь һарада дүүргээ.

Ороной химическэ промышленностиин хэдэ хэдэн заводууд, цехүүд, үйлэдбэриин бригаданууд үйлэдбэриингөө жэлэй түсэбүүдые мүн лэ дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй сасуулбал, түсэбүүдынь 20—30 процентээр нэмэһэн байгаа.

КУБА

Кубын Республикын тогтоогдон байгуулагдаһаар 6 жэлэй турша соо загаһа олзоборилдог флот 12 дахин үргэдхэгдөө. Суднануудай ехэнхи хубинь Кубын национальна верфьнүүдтэ бүтээгдээ. Мүнөө үеын навигационно түхеэрэлгэнүүдээр, холодильнигу[...] гагдаһан Кубын загаһа[...] дог суднанууд загаһа[...] холын районуудта гар[...]

РУМЫНИ

Румыниин томо [...] танца шэнэдхэн заһа[...] эхилбэ. Океан соогу[...] ямаршье хэмжээнэй с[...] байлгажа шадаха, с[...] тогтодог газар бари[...] бэ. Эндэ түмэр харгы[...] татаглаа, складууд бо[...] нууд баригдаа, ашаа [...] томо кран, телекомму[...] түхеэрэлгэ тодхогдоо.

ЮГОСЛАВИ

Югославиин Рие[...] хи, Пульдахи верфьну[...] бүри 400 мянган тон[...] рэхэ аргатай судна[...] гарадаг юм. 1947 он[...] торнь бүтээн гаргаг[...] нууд 320 тонно аша[...] тэй байгаа.

Харин мүнөө орон[...] тээгшэдтэ ехэ захи[...] байна.

КОРЕЙН АРАДАЙ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕ[...]КА. Хамхын городой февралиин 8-най нэрэмжэтэ [...]дай Корейн химическэ промышленностиин эгээл то[...] прнятинуудай нэгэн юм. Энэ завод жэл соо 20 [...]но виналон үйлэдбэрилэн гаргадаг байна. ЗУРАГ[...] заводой лаборантка продукциингаа шанар шалга[...]

ТАСС-ай фото[...]

КАБАНСКҺАА МЭДЭЭС[...]

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Кабанскын аймагай «40 лет Октября» колхозой загаһашад энэ жэлдэ ехэ загаһа барина. Илангаяа В. Кокиной бригада колхоз соогоо суурхана. Гурбадахи кварталай түсэб 2 дахин үлүүлэн дүүргээд, мүнөөшье загаһа барижа үргэлжэлүүлһээр.

Һаяхан энэ бригадада шэн габьяата ажалайнь түлөө РСФСР-эй загаһанай ажахын министерствын зүгһөө мүнгэн шан барюулагдаа.

АМЖАЛТЫН ҺАЙН—АЖА[...]

Аймагай Оймороой совхозой нэгэдэхи отделениин һаалишад үбэлжэлгэдөө һайнаар бэлдэжэ, тэжээл хүсэд абанхай, үнеэлэйнгээ байра дулаалаанхай.

Түс отделениин һаалишад жэлһээ жэлдэ һайн амжалта туйлажа байдаг. Фермэ дээрэ зоотехническэ заабаряар үнеэд һаагдадаг, булта һаалишад һаалиин урда тээ бүлеэн уһаар үнеэнэй дэлэн угаажа, сэбэр аршуулаар аршадаг заншалтай. Мүн баһа үнеэд тэжээлэй рационой ёһоор эдеэлүүлэгдэдэг. Тиимэ дээрэһээ түс отделениин һаали[...] рынгаа түсэб 116 [...] гэжэ, гүрэндэ һү [...] сэбөө 111,6 проце[...]

Һаяхан һаали[...] болоожо, нэгэдэхи от[...] лишадта совхозой [...] парткомой зүгһөө [...] Улаан туг, мүнгэн [...] лагдаа.

Үнинэй эрхи[...] Е. Чернигова, И. Со[...] шэд аймагай Хүнд[...] бэшэгдэбэ.

А. М[...]

ОКТЯБРЬДА ХҮРГЭҺЭН ХАРГЫ

ТҮҮХЭТЭ МАРШРУДАЙ ХРОНИКО

Васильевна байра
ын байдалай түлөө
хойшо hанаагаа зо-
байрлаhаар хоёр
о байгаашье hаа, үг-
ю түрүүшынхеэ ар-
ыень баалаха гээд

ргты, бүхэли hүнин-
ухаангүй үбдөө ...—

үдые олоо гүт? —
оромсоорнь, эжэл-
а.

адимир Ильич, «Ра-
олоогүйб.
hаань газетчигhээ
даа?

гээд Финляндска вок-
ошооб.

үлисэгты, хүлисэгты,
эбсэнгеэр хэлээд,—
эеди, тиигээд энээ-
рскэ райкомдо түргэн
тэбэ.

Ильич буурал парик
ходо оробо. Юуншье
д гэжэ ходо нигэдэг
гэхэдэ, зэргэлээд бай-
рэй сонхоhоо столово
юумэн элеэр харагда-
Сонхо руу нюргаараа
hууба.

түргээд, Маргарита
гаруутай ябатарнь.
үйгөөр гэртээ бү ерэг-
Ленин хатуугаар хэлэ-

Васильевна (энэ Фо-
нэй hүүлшын нюуса
эхэнэр) Ленинэй бэ-
Выборгскэ райком
тэрээгээр дамжуу-
ЦК-тай холбоо бай-
ан. Мүнөөдэр. 1917
24-нэй үдэшын 6
лотор, Ленин Смоль-
Агууехэ Октябриин
волюцнин эхилтэр хэ-
леэд байба.

радаа гансааран. Тол-
гараараа баряад, ди-
уба. Владимир Ильич
үйлсэдэ 17 үдэрэй
гансааран байхадаа
. Смольно тээшэ тэ-
стани эхилхыень ЦК-
ые яаруулба. Харин
ыень ЦК тэрээндэ
Юуб гэхэдэ, Лени-
урын правительствын
барижэ байгаа бшуу.
йта бэеэрээ оролсохо
о гэжэ Ленин мэдэ-
наараршье удаарангүй
нэй байба. Петроград
хоног урид, үшөө
байхадаа. хубисхал
о гэжэ Ленин мэдэ-
«Ородой революцнин
шидхэгдэхэеэ байна»
эн. «Энэ дары вос-
хэрэгтэй», «Удаар-
ябадал болохо»,—
огой үнгэрөөд байха-
ээ бэлэй. Гэхэ зуу-
эрэгэй-революционно
рия гэшүүд восста-
тушаа, тэрээниие хэ-
радаг байhан.».
Васильевна хоёр
хойно гэртээ буса-
Ильич эжэлжэ ядан,
йжэ шахуу ошоод,
эг уншажа эхилбэ.
ян янзатайгаар ун-
: Смольно ерэхы-
ад зүбшөөгөөгүй.
үдтэ юун боложо

усалжа байна, Вла-
ич! Хаа хаанагүй
үүдэй пос т н у у д.
шье постнууд бии.
ууд hалгаагданхай.
... Дэгэлээ бү тай-
абаашахат.
алые Ленин тэбдүү-
рин ушар байдал тэ-
үлбэ. Октябриин 24-
р хүсэнэй хубаарал
талада диилэнхинь
а. Харин Керенскиин
Петроград тээшэ
hэдэжэ байhан юм.
ь, хүсэнэй хубаа-
сай туршада хубил-
эбсэгшэд правитель-
кэшье магад. Удаар-
ой дунда урмаа ху-
нэ тохёолдуулха бай-
й орхижо болохогүй
удаан хүлеэжэ, тэсэ-
байгаа.
Ленинэй бэшэгтэ

ЦК-гай харюуе дахяад асарба. Центральна Комитет Ленинэй бариhажа хаагдахаhаань айhан дээрэhээ энэ удаашье Смольнодо ерэхыень тэрээндэ зүбшөөбэгүй.

Ленин үшөө нэгэ тэмдэг бэшэжэ эльгээбэ. Тэрээндэнь баhал арсаhан харюу абтаа бэлэй.

— Тэдэнэй юундэ нигэhыень ойлгоногүйб!—гэжэ Ленин харюуень уншаад байхадаа хэлэбэ.— Манай талада яhала олон частьнууд бии гэжэ Подвойский намда уржадэр хэлээ hэмнай.

Ленинэй уурлахые Маргарита Васильевна түрүүшынхеэ хараба.

— Тагнуулшад нам тушаа hанаата болобол — дэмы тиигэнэ. Энэ хадаа түүхын үйлэ хэрэгые хойшолуулха шалтагаан бэшэ!

Владимир Ильич юуншьеб тухай бодомжолон, таhалга соогуур иншэ тиишээ ябасагаана.

Һм...—Маргарита Васильевна хоолойhоо заhаба. — Владимир Ильич, эдеэлыт. Үглөөнhөө хойшо юушье эдеэгүйлтэ.

— Таашье намайе Смольно руу баhал табихагүй hэн бэзэт?!

Эндэhээ, байраhаань, Ленинэй гаража ошохоёо тэгүүлжэ байhые, миин hуухань тэрээндэ хашартай болоhые Маргарита Васильевна ойлгоошье hаа, тэрээндэ hайн лэ юумэ хэхэ гэжэ оролдожо байhан туладаа, гомдон алдаа. Юрэл ааб даа, энэрхы, эхэнэр ёhоор.

— Эдеэлэнгүй ошохогүйб гэжэ танда үгэеэ үгэнэб!—гээд Ленин таhалга сооhоо шангаар ооглобо, харин та үшөө нэгэ бэшэг абаашажа ерэхэ болоболта даа.

Ногоон абажуртай кероснэй дэн углуугай таhалгаhаа коридор худар гэрэлтэнэ. Маргарита Васильевна зөөлэн диван дээрэ hуугаад хүлеэбэ.

«24-нэй үдэшэлэн эдэ мүрнүүдые бэшэбэб,—гээд Ленин бэшэгээ эхилбэ,—байдалнай аргагүй шахардуу. Восстани удааруулбал, үхэлтэй адли гэжэ хэзээ хэзээнэйхиhээ эли болонхой».

Һүүлшын хоёр үзэг дээгүүр жэжэхэн дуhалнуудай түхэреэлэн сэсэрхэдэ, гуурhандань аhалдаhан арзагар шэрүүн саарhанай шэрхэгые абаха гээд Ленин тогтобо. Владимир Ильич тэрэ шэрхэгые гуурhанhаа яашье hалгаажа ядаад, лагбанайнгаа амhарай эрмэгые хэдэ дахин шангаар шударсагааба. Хэрэггүй юумэн дээрэhээ дан ехээр сэдьхэлээ хүдэлгэжэ байhанаа ойлгоод, саарhанай шэгшэгээр гуурhаяа удаахан аршажа, тэрэ шэрхэг абаад, саашань бэшэбэ:

«...Хүлеэхын аргагүй!!! Бүхы юумэн алдагдажа болохо!!!

...Хэрэгээ мүнөө эрхэбэшэ шиидхэхэ: Үдэшэлэн гү, али hүни...

Түүхэ гээшэ революцнонернүүдэй нобшоролго хүлисэхэгүй...»

Ленин гартаа саарhа баринхай гаража ерэбэ. Маргарита Васильевна Владимир Ильичые танибагүй: нюдэдынь ямар нэгэ эрид шиидэнги, hүртэйгөөр ялалзажа байгаа.

— Энэл даа. Абаашагты!

Фофанова Ленинэй бэшэг абаад, партиин Выборгскэ райкомдо ошобо. Бусажа ерэхэдээ, сэбэр табаг соо хэhэг саарhанай хэбтэхые обёорбо. «Ошохыемни хүсэдэггүй газар тээшэтнай ошобоб. Уулзатараа баяртай. Ильич»,—гэжэ тэрэ саарhан дээрэ бэшээтэй байба.

Маргарита Васильевнагай үгыдэ энэ ушар болоhон байгаа. Холбоо бэелүүлэгшэнь, хамгаалагшань байhан Эйно Рахья Ленниндэ ерэбэ. Шадаал hаа түргөөр Смольно ошюхо хэрэгтэй гэжэ Владимир Ильич мэдүүлбэ.

Манине алажа гү, али барижа болохол,—гээд Рахья үсэрэлдөө.

— Хоёр зайгуул хэпдэ хэрэгтэйб.—гээд парик тархидаа углан, хуушан пальтогоо үмдэхэ зуураа, Ленин мэхэтэйгээр энеэбхилбэ. Хуушан кепкээ духа уруугаа даража, хасараа пулаадаар боогоод, шүдөө үбдэhэн хэбэртэйгээр нюураа уршылгаба. Танигдахаар бэшэ болотороо хубилхадань, юунhээшье тунхаридаггүй Эйно Рахья гайхаhандаа тархяа hэжэрбэ...

Бороо саhан хоёр шэдэлнэ. Үйлсэдэ нэгэшье фонарь үгы. Сердобольно үйлсэдэхи хэзээшье, зундаашье хатадаггүй шалаагые Ленин Рахья хоёр харанхыда таамагаар тойрожо гараба. Абяа шэмээгүй, хүн зоншье үгы. Анир гүй ябабад.

Ленинэй Смольно хүрэжэ ошохо багтань восстани эхилхээр байгаа.

Эдэ хэдэн километрынь революционно баатаршалгын хяра оройдо хүрэтэр Ленинэй олон жэлдэ абиран гараhан орёо бэрхэтэй замай hүүлшын метрнүүд мэтэ байба...

Э. Рахья Сампсониевска проспект тээшэ ошоод, бүхы талаhаа харагдадаг сэхэ үйлсэнүүдые хараба. «Энэ город зорюута ингэжэ, алишье тээhээ харагдажа байхаар, мүрдэхэ гэрдэхэдэ хүнгэн байхаар баригдаа гэhэн бодол гэнтэ толгойдонь ороно. Лесной проспект худар эрьен орохо газарта үйлсын хэдэн фонарьнууд үдхэн манан соо hүлэмхеэр носоно.

Аюултай ушарнуудай тохёолдооошье hаань, Ленинэй бүтэн бүрин Смольнодо хүрэжэ ошоhые мэдэнэбди. Юнкернүүдэй кордонуудые дабан гараха ушартай болоhон юм. Хэрбээ тэрэниие таняад, барижа тушаагаа hаань, ямаршье гам хайра хүлеэлтэгүй «тоншожорхихо» гэжэ Ленин мэдэhэн байгаа.

Финлянди ошоходоо бэшэhэн тэмдэглэл соогоо имэ «үгэ» дурдаа hэн:

«...Хэрбээ намайе тоншожорхёо hаань, «Гүрэн тухай марксизмын hургаал» гэжэ тетрадьханиемни хэблэжэ гаргахыетнай Таниие гуйнаб.

Арбан долоон оной октябриин 24-нэй үдэшын байдал hанаад үзэе. Сог залитай, түлэг дундаа, 47-той Ленин Лесной проспектээр Эйно Рахьятай алхална. Хэдэн минутын үнгэрэмсөөр тэдэниие трамвайн хүсэжэ ерэхэдэ, хоёрдохи вагоной хойто үүдээр орохо вагониинь хооhон шахуу, ороошод тушаа хэншье анхаралаа хандуулаагүй, харин хүхэ сагаан болотороо нюураа пудрадаhан, шара үнэгэнэй халсаранги арhаар хүзүүгээ орёоhон наhатайшаг эхэнэр эбдэрхэй замагтай сүүмхэеэ hугадаа бүхөөр хабшуулаад байба.

Трамвай парк тээшээ ошожо ябана. Боткинско үйлсын буланда Ленин Рахья хоёр вагонhоо гарана. Тэдэнэй урдань хүлгөөтэйшэг Нижнегородско үйлсэ. Одоошье Нева мүрэн харагдаба.

Энэ хүнэй алхалха бүридэ социальна дарлалтын бүхы үзэгдэлнүүдhээ үhөөгөө абаха саг ойртожо байба. Геологическа катаклизмуудай үеынхидэл, хүн түрэлтэнэй суртал бодолой үепүүд хүдэлэн, богоолшолго, дарлалтын буртаг муухайhаа сүлөөрhэн гүрэн тэрэл hүни ∙ эхэ-түүхэhээ эхи абажа мүндэлхэ ёhотой байгаа. Ажабайдалые үнэн зүб замда оруулха үшөө нэгэ, жэшээлэшэгүй туршалгын илан мандаха сагынь ойртожо байба.

...Теэд яаhан намдуу бэ. Энээн тухай хожом хэлсэгдэнэ бээз. Мүнөө тон hэримжэтэй байха хэрэгтэй.

Ленин Рахья хоёрой Шпалерна үйлсэ тээшэ годиромсоорнь, хазаар моритой хоёр юнкер урдань бии болоодхибо:

— Байгты! Пропускоо гаргагты!— гэбэ.

— Ябагты, бү зогсогты,—гээд Рахья Лениндэ шэбэнэбэ.

Юнкернүүд эрилтээ дабтаба. Эйно Рахья hогтуу шэнги болоод, урдаhаань дуугаржа эхилнэ.

Ленин бүри саашаа ошобо.

— Хаял даа, зайгуулнуудтай холбоосолдоод яахамнайб, тонилог лэ саашаа,— гэжэ юнкернүүдэй нэгэн дуугарба.

— Имэшүүл хаанаhаа дайралдана гээшэб...—гэжэ нүгөөдэнь, hахалгүйнь дуугарба.—Түүхэтэ үйлэ хэрэгүүд болоко, Россин хуби заяан шиидхэгдэжэ байна гээшэ ааб даа, теэд эдээндэ уугаал hаа дүүрэз...

— Бишье мүнөө ехэл дуратайгаар...—гээд, мүрөө хабшан, наhатайшаг юнкерынь хэлэбэ.

Ленин Рахья хоёр Смольноhоо километр хахадай зайда ябаа.

...Шпалерна үйлсэhөө годироод... Үшөө мянган алхам... Смольно харагдаба даа!..

Александр ВАСИНСКИЙ.
(АПН).

Кремльдэхи өөрынгөө кабинет соо В. И. Ленин Англиин уран зохёолшо Герберт Уэллстэй хөөрэлдэжэ байна 1920 оной октябрь.

ТАСС-ай фотохронико.

МНР-hээ ЕРЭҺЭН БЭШЭГ

АХА ДҮҮ АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААН МҮНХЭ

Монгол-совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаан хахад зуун жэлэй туршада хатуу шэрүүн шалгалта дабан гаража, улам бэхижэhэн, арюун нангин болоhон байха юм.

Энэ аха дүүгэй хани барисаанда зорюулагдаhан hара эгээ мүнөө Октябриин социалис революциин 52 жэлэй түүхэтэ ойтой тохёолдохоhоо гадна, В. И. Ленинэй мүндэлэн түрэhөөр 100 жэлэй ойе угтажа байгаа оршон байдалда үнгэрөө.

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе саг нээhэн Октябриин революциин үүсхэл сурталда, монгол-совет хани барисаанда түшэглэжэ, хүн түрэлтэнэй суута ехэ багша В. И. Ленинэй зааhан замаар Монголой Арадай Республика түүхын богони болзор соо феодализмhаа сэхэ социализмда шэлжэн орожо шадаhан байна.

Энэ хадаа совет арад түмэнэй ехэ туhаламжаар түйлагдаа гэжэ бахархан тэмдэглэмээр.

Манай ороной малшад, ажалшад, интеллигентнэр, бүхы хүдэлмэришэд МНРП-гэй 15-дугаар Ехэ Хуралай түүхэтэ шиидхэбэри, намын программаар орон доторoo социализм байгуулна. Мүн арадай ажахы, соёл культурые хүгжөөхэ дүрбэдэхи табан жэлэй түсэбэй бэелүүлэгдэжэ байгаа үедэ хани барисаанай hара үнгэргэгдэhэн байна.

Гадна эб найрамдалай, демократиин, социализм, коммунизмын түлөө бүхы дэлхэйн хүн түрэлтэнэй тэмсэжэ байгаа үедэ, Октябриин революциин 52 жэлэй ойн тэмдэглэгдэжэ байhан, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе угтажа байhан үедэ, энээнтэй дашарамдуулан, арад түмэнэй асари ехэ үүсхэл эдэбхи гарган ажаллажа байhан үедэ энэ хани барисаанай hара үнгэргэгдөө.

Монгол-совет арад түмэнэй аха дүүгэй энэ ган бата хани барисаан Октябриин социалис революциин үрэ дүн юм.

Монголой арад түмэн хуушан байгуулалтые революциин ашаар унагаажа, хамаг эрхэ мэдэлээ гартаа абаhан, эрхэ сүлөөгөө олоhон, тиихэ зуураа хүршэ ород арад түмэндэ хандажа, аха дүүгэй холбоо байгуулжа, зориhон ехэ хэрэгтээ туhаламжа олоhон юм.

Агуухэ Ленинэй hургаал, алдарта Коммунис партиингаа үзэл сурталые арюунаар бэелүүлэн, ород арад түмэн хадаа монгол арад түмэнэй арюун шударгы тэмсэлдэ аха дүүгэй туhаламжа дэмжэлгэ үзүүлхэ тухайдаа абаhаар лэ элирхэйлжэ байгаа бэлэй.

Октябриин гайхамшаг үзэл сурталаар hэргэн зоригжоhон монгол арад түмэн 1919 онhоо өөрын эрхэ сүлөөгэй түлөө хубисхалта тэмсэлые хүсэтэ дорюунаар эхилэн мандуулаа.

Монгол арадай нам 1921 ондо байгуулагдажа, арад түмэнэйнгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлые ударидан жолоодоhон, совет ород арадай үмэнэhөө аха дүүгэй туhаламжа хүлеэн абаhан, тиин 1921 ондо арадай революци түгэс илалта түйлан, үргэн арад түмэн засагай эрхые гартаа абаhан, монгол-совет арадуудай хэтэ мүнхын хани барисаан мүндэлэн тогтоhон юм.

Агуухэ багша В. И. Ленин, Монголой арад түмэниие жолоодогшо Д. Сүхэ-Баатарай байгууhан энэ монгол-совет барилсаан хадаа политическэ, экономическа, соёл культурын талаар хүгжэн бэхижэнэ. Тиихэдээ нэгэн зорилго хамтааран шиидхэжэ байhанаа хоёр ороной арад түмэн омогорхон мэдэрнэ.

Монгол-соведэй хани барисаан хадаа ехэ бага арадуудай хоорондохи аха дүү ёhоной тэгшэ эрхэтэй хани харилсаа тогтоон хүгжөөхэ тухай Карл Маркс болон Ленин багшанарай хэhэн тобшолол заабариhаа үндэhэтэй байхаhаа гадна, Октябриин революциин, эб найрамдалта үзэл сурталай үнэн зүбөөр бэежэжэ байhанай бодото баримта болоно, пролетарска интернационализмын агуухэ ёhо гуримда түшэглэжэ, ехэ бага гүрэнүүдэй хоорондоо тэгшэ эрхэтэйгээр хамтаран ажаллажа, харилсан туhалалсалгын жэнхэни үльгэр жэшээ болоно.

Манай энэ дам саашадаа үргэлжэлhэн хани барисаан хадаа революционно илалта амжалтануудые хамгаалан бэхижүүлхын түлөө, манай ниитын дайсанай урдаhаа эсэргүү тэмсэлдэ ами наhаяа гээhэн шэлдэг хүбүүдэй шуhаар гагнагдан бэхижэhэн юм.

Гадна манай энэ гайхамшаг хани барисаан хадаа Монгол гүрэнэй экономико болон соёл культураяа хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ агуухэ хүсэн боложо тодороо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный энэ ондо МНР-тэ албанай хэрэгээр айлшалан ерэжэ, энэнь монгол-совет арад түмэнэй ган бата хани барисаае саашадань хүгжөөн бэхижүүлгэдэ угаа шухала нэмэри болоhон юм.

СССР-эй туhаламжаар манай Эхэ ороной хото, хүдөө нютагуудта шэнэ шэнэ фабрика, завод, hургуули, эмнэлгын, ниитын-ажахын, үйлэдбэриин, хүдөө ажахын барилганууд hубарилдан бодоhоор.

Манай Сэлэнгын аймагта hүүлэй жэлдэ СССР-эй туhаламжаар Баян-Голой гүрэнэй ажахын түб, Сүхэ-Баатар хотодохи тэжээлэй завод, Юрөөгэй гүрэнэй ажахыдахи хүдөө ажахын машина техникэ заhабарилгын газар гэхэ мэтэнүүд сүм баригдажа, ашаглалгада оробо.

СССР болон МНР-эй правительствануудай хоорондо 1969 оной июль hарада баталагдаhан хэлсээнэй ёhоор, Арадай революциин 50 жэлэй ойн урда тээхэнэ СССР-эй мүнгэ зөөреэр Архангай, Говь-Алтай, Завхан, Омно-Гови, Сүхэ-Баатар аймагай түб hууринуудта hурагшадай байранууд, дунда hургуулинууд, Хүбсэгэл, Чойбалсан аймагуудай түбүүдтэ бүрин хүсэд түхеэрэлгэтэй поликлиникэ, больницанууд, Алтан-Булаг хотодо революциин музей гэхэ мэтэнүүд баригдажа, Монголой арад түмэндэ бэлэг болгогдон баригдахаhаа гадна, олон миллион түхэригэй үргэн хэрэгсэлэй эд бараан бусалтагүй туhаламжа болгогдон үгтэжэ, энээниие манай арад түмэн халуун талархалтайгаар хүлеэн угтажа абаа.

СССР-эй олон тоото мэргэжэлтэд манайда уригдан ажаллажа, МНР-эй социалис байгуулалтада хам оролсон, манай арад түмэндэ ахэ дүүгэй бодото туhаламжа үзүүлнэ.

Илангаяа Буряадай АССР-эй арад зон манай аймагай социалис байгуулалтада аха дүүгэй али бүхы туhаламжа үзүүлнэ. Энэнь тоншье бахархамаар.

Буряадай АССР-hээ манай аймагта энэ жэлдэшье мэргэжэлтэд ерэжэ, хүдөө ажахыдамнай туhалаа. аймагай кинотеатр барилсаа, Сүхэ-Баатар болон Алтан-Булагай хоорондо харгы зам барихадамнай хамhалсаа. Энэнь баhал бахархамаар.

Хүн түрэлтэнэй агуухэ багша В. И. Ленинэй hургаал заабариин бэелэл совет баатарлиг арад түмэнэй, социалис оронуудтахи арадуудай гайхамшаг амжалта илалта соонь элихэнээр харагдана. Энэнь үнэхөөр лэ бахархамаар hайхан.

Совет арад түмэнэй хайра анхаралда баярлажа байдаг монгол арад олон үндэhэ яhатан совет арад түмэнэй дайшалхы манлай—КПСС-эй Центральна Комитедтэ болон Совет правительствада гүн сэдьхэлэйнгээ халуун талархалые дахин дахинаа элирхэйлнэ.

Мүн монгол арад түмэнэй гайхамшаг багша В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэжэ байhан ушарhаа В. И. Ленинэй ажабайдал, үзэл сурталые гүн гүнзэгыгөөр шудалха талаар лекци, хөөрэлдөөнүүдые хэхэ, үзэсхэлэн самбар, кабинет байгуулха, уран hайханай бэшэшье бүтээлнүүдые гаргаха талаар ехэхэн хэмжээнүүдые хараалан, эндэмнай бэелүүлнэ.

Хани барисаанай hарын үедэ Буряадай АССР-эй амжалта хэрэгүүдтэ зорюулагдаhан долоон хоногууд Алтан-Булаг хотодо, Сагаан-Толгойн гүрэнэй ажахыда, Шаамарай гүрэнэй ажахыда, Буряадай АССР-эй Хяагтын аймагай Хүдэриин совхоздо, Зэдын аймагай Зэлтэрэ нютагта, Сэлэнгын аймагай Сэлэн-Дүүмэ hууриида, мүн Улаан-Үдын райондо үнгэргэгдөө.

Мүн манай аймагта совет үхибүүдэй уран зохёолой ехэ найр болоо; Буряадай үхибүүдэй ажабайдал харуулhан фото-зурагуудай выставкэ, хүүгэдэй ном болон зурагуудай выставкэ гэхэ мэтэнүүд нээгдээ. Тэрэшэлэн Узбегэй ССР-эй арад түмэнэй амжалтые харуулhан үдэрнүүд манай эндэ үнгэргэгдөө.

Эдэ бүгэдэ хадаа монгол-совет арад түмэнэй бата харилсае улам саашань бэхижүүлхэ, аха дүү арадуудай бэе бэеынгээ ажабайдалтай танилсаха талаар ехэхэн туhа үзүүлнэ.

Монгол-соведэй хани барисаанай hара хадаа манай аха дүү арадуудай эбдэршэгүй бата нэгэдэлые харуулhан томо баяр баясхалангай ушар болоно.

Тус hарын үедэ монгол арад түмэнэй дунда совет арадуудай түйлаhан асари ехэ амжалтануудые нэбтэрүүлхэдэ угаа зохисотой.

С. ЖАМСРАН,
МНР-эй Сэлэнгын аймагай монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй түрүүлэгшэ.

МАЛШАДТА—НЭМЭЛТЭ ТҮЛБЭРИ

ТҮНХЭН. Саяанай совхозой Охор-Шэбэрэй отделениин малшад мүнөө зундаа hайнаар ажаллажа гараба Тэдэнэр зунай бэлшээридэ малаа адуулхадаа, толгой бүриинь шэгнүүр сүүдхэдээ дунда зэргээр 900—1000 граммаар нэмээжэ, түсэб, уялгануудаа үлүүлэн дүүргэhэн байна. Ингэжэ эндэхи малшад Д. Х. Таханов. Т. Ж. Жирбаев, Ж. А. Шактамаев, үбгэ hамган Аюшеевтэн туд бүреэ 100—100 түхэриг мүнгэ, 105 килограмм шэгнүүртэй нэгэ-нэгэ хашараг нэмэлтэ түлбэри болгон абаhан байна.

Тиихэдэ эндэхи hаалиин гүүртын тугалшад баhал hайнаар ажаллаа. Тэдэнэр нэгэшье тугал гарзада оруулаагүй дээрэhээ 80 килограмм шэгнүүртэй нэгэ-нэгэ буруу абаа. Энэ нэмэлтэ түлбэридэ тугалшад С. Жигжитова, Д. Жигжитова, Д. Сымбелова, Д. Зурбаева гэгшэд хүртэhэн байна.

Л. ТАПХАЕВ.

НЭРЫЕНЬ МҮНХЭЛЭН...

Һаяхан «50 лет Октября» колхозой Сорог hууринда Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсахадаа баатарай үхэлөөр унаhан эрэлхэг зоригто хүбүүдэй мүнхэ дурасхаалай хүшөө бодхоогдобо. Тус хүшөө Буряадай мэдээжэ уран зураашa Филипп Ильич Балдаевай зохёоhон проектээр бүтээгдээ.

Алас холо руу хараhан сэрэгшын дүрсэтэй зургаан метр үндэр энэ хүшөөгэй нюур талада 39 хүбүүдэй нэрэ обог алтан үзэгүүдээр аржытар hиилэгдэнхэй.

В. ГАЛСАНОВ.

Түнхэн.

БОРООТОЙДО

Очерк

ын хэдэн үдэр хура бо-
ржа. хойто зүгhөө hал-
hаб үлеэжэ hалахагүй юм.
хуhан модоной набшаhад
шарлажа, набтархан шэ-
нүүд алтан шаргал үн-
эглэгдэшэбэ. Оршолонто
үшөө нэгэ намар айлша-
д, хура бороогой, набша
hаршаганаан дундуур
дуугаа хүгжэмдэнэ.
зөөлэн хурьhэн пэсхы-
орожо, ашаатай машина-
ахада аргагүй хүндэ бо-
Гэбэшье Хандагайн лес-
жолоошод hанаа амар-
раагүй, булад «хүлэгүү-
шиноон замханагүй.
хура бороогой үедэ ойдо
олхонь хорюултай юм.
80-лад модоной газарта
эр срэhэн модошод бишы-
на соо сугларжа, шэрэм
э гал носоогоод, hанаа
ар зугаа дэлгэжэ hуу-

огторгоймнай обёроо сооро-
гү... Хашартай гээшэнь.
hууха болоо hаа... Ото-
модоншье hалахань.
молоошоднай шабар шаб-
эгүй юм байна. Тиигэхэ-

дэ бидэнэр ажалгүй hууха болоно гүбди, халаг,—гэжэ бага комплексно бригадын бригадир Николай Семенов дуугараад, барагар хара үүлээр бүрхөөгдэhэн огторгойн зүүн хойто хаяае дурагүйдэhэн янзатайгаар хараад абаба.

Теэд бригадирые гааруулhан юм мэтэ бороо улам шангадаба. Хорёод гаран жэлдэ тайгада хүдэлhэн тула тэрэ байгаалиин аяг аашые hайн мэдэдэг. Тиигэбэшье имэ үhөөрхүү бороотой намарай болоhые тэрэ hанабагүй. Нилээд удаан дуугай hууhанай удаа:

—Даниил, хюрөөшни бэлэн гү? Ажаллахаяа гарая,— гэжэ пеэшэнэй дэргэдэ hууhан хүндэ хандаба.

— Бурхан зүг! Юугээ хэлэнэ гээшэбтa? Хара hалхин, хура бороо... Аюултай гээшэнь,— гэжэ хүдэлмэришэд булта дарья табилдашаба.

— Туршаха болоо гүбди даа,— гэжэ бүхэриг задарюун бэетэй хүбүүн бригадирай ойро ерэбэ.

Модошодой газаа гарахада, бороо үшөө замхаагүй. хүбшын модод hалхинда найгажа, тайгын гүнзэгы руу даллажа байhандал харагдаха юм.

Огторгой оодэ дүүлиhэн модод отологдожо, газар шабхадан унажа захалба. Унды-hүнды унагаагдаhан модо харахадаа, бригадирай сэдьхэл тугаарайхиhаа бүри ехээр хүлгэжэ, тээ саанахана таршагаhан трактор тээшэ яаралтайгаар ябашаба. Уданшьегүй бригадирай жолоодоhон «агта хүлэг» байраhаа хүдэлжэ, отологдоhон модод тээшэ дабшаба. Теэд гэшүүhэтэйнь шэрэхэ гэжэ гү? Урдань тиимэ арга үшөө хэрэглэгдээгүй hэмнай.

«Бүтэхэгүй хэрэг даа. Сүхэрхэдөө хаяхал байха» гэжэ сэдьхэhэн зариман Николай Филипповичэй жолоодоhон тракторые алдангүй гэтэбэ. Нэгэ хэды нарhа гэшүүhэтэйнь шагтагалаад, скоростёо оруулан сасуу газаа дараба. Тракторынь hорёондо ахижа гараhан морин мэтэ торон тогтонгүй урагшаа зүдхэнэ.

Этигэл багатайгаар хандаhан зариман гайхалдаал, урда урдаhаа харалсаад зогсобо. Тиигэжэ тэрэ үдэртөө Николай Филиппович Семеновой бага комплексно бригада 80 кубометр модо бэлдэжэ, бараниие гайхуулба.

—Бараг хүдэлөө байнабди. Николай Филипповичэй үүсхэлээр лэ эды шэнээн ехэ модон отологдобо. Харин тугаарай үнэншөөгүй байhамнай гайхалтайл,—гэжэ бригадынхид хөөрэлдэhөөр автобус тээшээ ошобо. Николай Филиппович Семенов нүхэдэйнгөө дунда дуугай гэшхэлнэ.

Тэрэнэй оройдоол арбан юhэ хүрөөд ябахадань немец фашистнар Эхэ орондомнай добтолон орожо, хото городуудыемнай hандаргажа, тужа тайгыемнай галдажа захалаа бэлэй. Эдир залуу Николай оорынгөө дураар сэрэгэй албанда ошожо, эрхэ сүлөөтэ байдалай, Эхэ оронойнгоо түлөө ами наhаяа үгэхөөр тэмсэбэ. Айхые мэдэхэгүй зоримгой hэн. 1943 ондо Сталинград шадар тулалдажа, Улаан Тугай орденоор шагнагдаа бэлэй.

Харин 1945 оной хабар немец фашистнарые өөрынь эшээн соо бута hамна сохижо, Берлин хотые сүлөөлэлсэhэн алдартай. Рейхстагай хана дээрэ өөрынгөө нэрэ обог бэшэжэ байхадаа, холын түрэл Буряад ороноо, тала дайдаяа, Байгал далайгаа hанан дурдан байгаа бэлэй. Дайсанаа даралсаhан, даагаяа hүүлдэлсэhэн хүдэр дорюун сэрэгшэ хүбүүн Буряад орондоо бусажа ерээ hэн.

Дайнай үедэ hандарhан городуудые hэргээн бодхоохын тула тон ехэ модон Эхэ орондомнай хэрэгтэй байгаа. Хүшэр байдалые ойлгоhон Николай Филиппович уданшьегүй Хандагайн леспромхоздо ажаллахаяа ерээ hэн. Тэрэ гэhээр хорёод гаран жэл үнгэрөө. Энэ үе саг соо ото ойдо модо отолhон Николай Филиппович Семенов дүй дүршэлтэй, олоной дунда хүндэтэй болоhон юм. Тэрэнэй ажал хэрэг үндэрөөр сэгнэгдэжэ, «Ой модоной хүндэтэ мастер» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй. Харин 1967 оной намар амжалтатайгаар ажаллаhанайнь түлөө бригададань «Совет засагай 50 жэлэй нэрэмжэтэ» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоhон юм. Юрэдөө Семеновой даадаг бригадынхидай халааанайнгаа даабари дүүргээгүй бусаhан саг үгы байха.

— 1955 ондо hэн. Хандагайн леспромхозой Наранай пунктын модошод биража хүдэлбэгүй. Һара бүриин даабари муугаар дүүргэгдэбэ. Тэрэ үедэ пунктын начальник Николай Степанович Вояк Семеновые таhагтаа дуудаа hэн.

— Николай Филиппович, бага комплексно бригада даажа абаха болоош. Коммунист ха юмши.—гэжэ хэлээд, сэхэ урдаhаань хараад hууба.

— Яаха hэм. Хүдэлөөд лэ туршаhуу,—гэжэ үгэеэ үгөө бэлэй.

Тэрэнэй бригадынхид түрүүшын лэ үдэрhөө ажалдаа амжалта түйлажа эхилээ. Уданшьегүй бүхы леспромхоз соогоо эрхимлэжэ, олоной магтаалда хүртэбэ. Тэрээнhээ жэшээ абаhан Наранай пунктын модошод эршэмтэйгээр ажалладаг болоо. Тиин тус пунктын коллектив hара, жэл бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм. Эндэ ажалша бэрхэ Н. Ф. Семеновой үүргэ ехэ бии. Тэрэнэй даадаг бригадынхид hара бүри 2000 кубометр модо отолжо, бүхы «Забайкаллес» комбинат соогоо суурхаhаар. Элэнэр түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэл арбан hара соо 71.900 кубометр модо бэлдэхэ даабаряа 85.600 кубометртэ хүргөөд, 1970 оной август hарын түсэбөөр ажаллажа байна. Урагшаа эрмэлзэhэн, ажалша бэрхэ хүнэй хүтэлбэри доро хүдэлhэн модошод амжалта түйлажа алдаршаhаар.

— Юрэдөө Николай Филиппович Семенов танай оролдолгоор лэ Наранай пунктынхид амжалта түйлана. Һайнта даа,—гэжэ пунктын начальник И. С. Вояк тэрэнтэй уулзаха бүреэ хэлэдэг.

Пунктын начальник хүн бүхэн тухай иигэжэ хэлэдэггүй юм.

К. ЖАМЬЯНОВ.
Хандагайн леспромхоз.

Дондок Улзытуев

БАЛТИИН ДАЛАЙН ЭРЬЕҺЭЭ

(поэмэһээ бүлэг)

(Түгэсхэл. Эхининь ноябрийн 20-ной номерто).

Үглөө бүри
Үбгэн буурал Үлзытэ
Үндэр хангай Хайрангынгаа
Үбэр майла далангаар
Үхэр малаа адуулан,
Үльгэр туужаа һанан һанан.
Үрэеэ тэдхэн ажаһуугаа.
Тэрэ гэһээр
Жэлнүүд жэлнүүд үнгэрөө.
Түмэн жэлдэл һубариһаар
Юһэн үе
Гурбан зуун жэл
Хүрьһэн боложо үмхирөө.
Тэрэл үедэ
Тэнгэс далайн хүбөөдэ
Сэбэр сагаан саарһан дээрэ
Сэсэн бодолоо гүйлгэн,
Ном судар зохёон бэшэжэ,
Номхон һуугаа ондоо үбгэн.
Үбгэн болоһон Үлзытын
Үгэеэ хэлээд үнгэрхэдэ,
Үхибүүдынь
Үндэр майлын хаяада—
(үедөө тэндэ сэлгеэхэн)
Үнгэлиг шара элһэн соо
Үзэлэй ёһоор хадагалжа,
Үндэр тэрэ майлыень
Үлзытэ гэжэ нэрлээ һэн.
Буурал сагаан нүгөө үбгэнэй
Бууран дууран мордоходо,
Бэлигэйнь нюдэнэй унтаржа,
Бэеынь амигүй болоходо,
Хотын үндэр һүмэ доро
Хобтынь хэжэ хадагалһан юм.
Хангил тэрэ һүмыень
Кантын нэрээр нэрлэһэн юм.

* * *

Тэндэ, тэрэ Кант эрдэмтын
Тэбхэр шулуун хобто дээрэ
Ухаан зүрхөө хүдэлгэжэ,
Удаан, эжы, зогсоо һэм.
Саг гээшын шанарые
Лаб мэдэхэ эрдэмтэ
Яб гэмээр сагаа хинан,
Үглөө бүри нэгэл сагта
Үндэрлэхэ, сайлаха, амарха:
Үдэрөө дүүрэн нэгэл хэм соо
Гүн бодолоо гүйлгэжэ,
Дүн табин тобшолхо.
Үдэшэ бүри нэгэл үедэ
Үеэ тэниин нойрсохо.
Сэсэн ажал хэрэгыень
Сэгнэхэ хүнүүд үгы тооной,
Зүүдэлхэһээ бэшэ юушьегүй
Зүнэг гэжэ тоолонхой
Сагаа ехээр хинагша
«Саарһа эрсэлдэг үбгэнөөр»
Сагаа шалган, гэлылдэн,
Садатараа энеэлдэн һуугаа гээ.

* * *

Тэрэ хүнэй наһаяа эдлээд,
Тэхэрилтэгүйгөөр ошоошье
һаань,
Гүн хурса ухаан бодолынь
Хүн зондо хэрэг болоо,
Эрдэм ухаанай эхин дээрэ
Эгээлэй бэшэ одон тодороо.
Шог гарган, эльгэ хатажа,
Шоо үзэһэн хүршэ зониинь
Шоргоолзоной наһа эдэлээд,
Шорой боложо, олдохоош
болёо.
Кантын урсы дээрэһээнь
харaһан
Хаад ноёдой ордон үргөө
Газаа бариһан пэшэн шэнгеэр
Гажа һүрэн, гантан үйрөө.

* * *

Хэтын сагта, эгээл эндэ
Хэнгэрэг барабан наяргаһан,
Зуун жэлэй эхин бүридэ
Зүүн зүг руу дайгаар занаһан,
Забхай ябадал, гүжэрдэлгын
Задагай хэлэнэй нуур болоһон,
Хара мэхэ, хатуу хуулиин,
Хардалгын ехэ үүр байһан
Үргөө ехэ энэ ордон
Үлхөө араг яһан мэтэ,
Хубхай хооһон улхархайгаар
Хуушан сагаа һанаһан мэтэ.
Дүшэн нэгэнэй тэрэ нажар
Дүрбэн дабхар энэ ордоной
Ганжар дээгүүр галнууд
яларан,
Гарьха сагаан хэрэм сооһоонь
Хас тамгата танкнууд һубарин
Гаража ерээшье һэн.
Баһал дахяад
Баруун зүгһөө тэдэнэр бодожо,
Түмэр тахатай хүндэ сабхяар
Түрэл дайдым гэшхэн дабхяа.

* * *

Номгон далайһаа Балтика
хүрэтэр
Номгон амгалан тэниинһэн орон,
Гансата салгидан
Газар доһолжо,
Галта буугаа,
Гартаа барин,
Хүлзэн ороһон дайсанай
урдаһаа
Хүсэеэ зангидан бодоо бэлэй.
Хара далайһаа Калининград
хүрэтэр
Хамха сохин үлдөө бэлэй.
Одоол тиихэдэ энэ ордоной
Орой дээгүүр сахилгаан нэержэ,
Шуһаар няаһан шулуун ханань
Шуура һүрэн унаа бэлэй.
Үхэлөөр занаһан үргөө
хэрэмүүд
Дороһоо гэнтэ
доһолоо бэлэй.
Үнэнэй урдаһаа тэсэнгүйгөөр
Үнэһөөр үрхирэн, тэһэрээ
бэлэй.
Дэлхэй дайда
дэбһэхэм гэжэ
Дэмы хүсөөшэд хэтэдээ мэдэг,
Хэншье байг, хурисажа ябаа
бол,
Хэзээдэ нэгэ
хэмхэрэн һүнэдэг.
«Нүгэлөө нюдөөрөө үзэдэг юм»
—гэжэ
Нэгэтэ, эжымни, хэлэжэ һуугаа
пэнш.
Иимэл байгаа, иимэл байха,
Иигэжэ, эжымни, һургаа һэнш.

* * *

Үеһөө үедэ, сагһаа сагта
Үншэн хэнзэ талын хүн
Үлгэн замбиин тооһон мэтэ
Үгышье байһанаа, бишшье
байһанаа
Үнэнхүү зүбөөр мэдэхэгүй,
Үдэрэй утада
Үлдэжэ зобожо,
Үбэлэй хүйтэндэ дааража
хүрэжэ,
Гасалан ехэ оршолон соогоо
Гансаардажа ябаһан байгаа.
Тэрэнэй дуунууд тиимэл хадаа,
Тэнгэри мэтэ дуулимшье һаа,
Тэнгэс мэтэ уудамшье һаа,
Тэсэшэгүй ехэ гунигтай байгаа.
Үндэр хангайн дабаа хэсэһэн
Үншэн ганса ботогон тухай.
Үроөһэн эжэлээ гээжэрхиһэн
Үдэтэ сагаан хүн тухай.
Хада майлаар
Харьялан урдаа
Хабтагай сагаан гол тухай,
Ташалан газар
Таран ургаа
Талын ганса хайлааһан тухай
Утахан аялгаар дуугаа дуулан
Уршагта наһаяа үнгэлжэ ябаа.
Хашалан зоболонгоо даажа
ядаад,
Харахан нюдэниинь мэлмэржэ
ябаа.

* * *

Харин мүнөө тэрэ дуунууд
Халюун талымни зүүдэн болоо.
Үе сагай һалхинда туулган,
Үни холын түүхэ болоо.
Газар нютагһаа холо ябахадаа
Гажарха гэжэ байдагшье һаань,
Урихан хайратай инагаа
һанахадаа
Уяржа нэгэтэ дууладагшье һаа,
Галта энэ мүнөө сагта
Гансаардаха гээшые
мэдээгүйлби.
Үхибүүн наһандаа эсэгэһээш
таһараад,
Үншэрхэ гээшые үзөөгүйлби.
Эжым, намдаа һанаагаа зобон
Эльгэеэ хүмэрюулэн бү
һуугаарай.
Утын аянда эсэжэ сусажа,
Уйтай ябана гээд бү һанаарай.
Хаанашье ябахадам нүхэд олон,
Хашалан гээшые мэдээгүйлби.
Харгымни үргэн, хэрэгни
түргэн—
Хаагдажа тулижа ябаагүйлби.
Алма-Ата, Прибалтикаар
Аяншалжа хүбүүнш зайгаа,
Зүг бүхэндэ урин һайханаар
Зүрхэнэйм нүхэд угтадаг
байгаа.
Балтиин далайн эрье дээрэ
Баһал нэгэород хүбүүн
Баруун гарым барин миһэрнэ—
Бата нүхэсэлнай энэл бэшэ гү?
Латыш хүбүүн (буряад хэлэтэй)
Дүтын дүтэ нүхэр хүбүүн
«Татыш» гэжэ тамхяа залана,
Хэтын нүхэд энэл бэшэ гү?

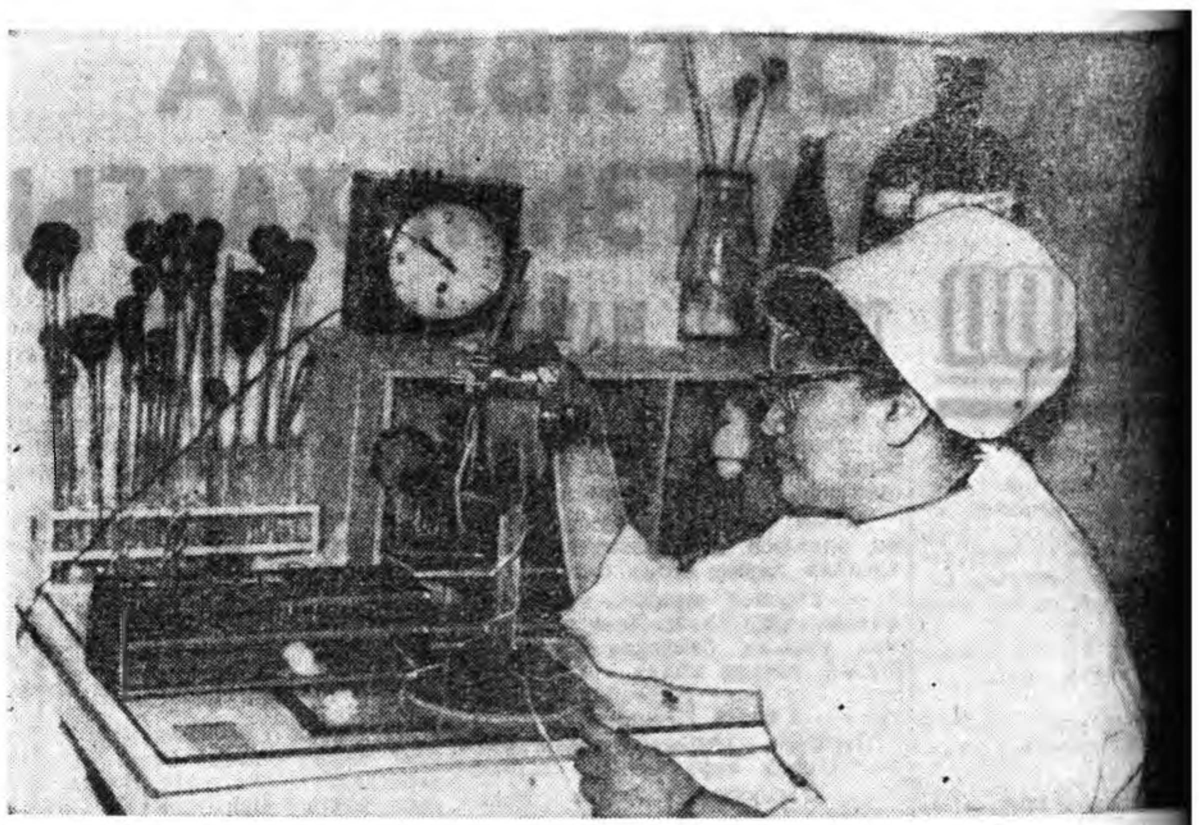
* * *

Һанана гүш, эжы, урзанда
жэлдэ;
«Һаруул ехэ Москва хотоёо
Хада гэртээ харяагүйдөө
Хаража ерэхэм» гээ һэмнайш.
«Далан таба хүрэжэ, юрэдөө
Далай ехэ нийслэл хотоёо
Үзэжэ шамтай ерэхэм мүнөө
Үглөө ябая» гээ һэмнайш.
Талмайн дунда, Ленин багшын
Тагаалал болоһон Мавзолей
сооһоо,
Гаража ябахадаа, буурал эжым,
Гажаран уяран, хэлээ бэлэйш:
«Энэл даа, хүбүүн, шинии
зяян,
Эрдэм номойшни үндэр дабаан.
Этигэл ехэтэй ябаал һаа даа,
Эхигүй юртэмсэ хаанаш
дулаан»,
Хэлэһэн үгыш
Хэтын сагта
Хэжэ ябахаб зүрхэн соогоо,
Хэзээдэш, хаанаш.
Хэндэш хадань,
Хэлэжэ ябахаб наһан соогоо.
Буурал ехэ Сибириин замаар
Буудал, станци, хото бүхэндэ
Хамагай багша Ленинэй дүрэ
Хаанаш миһэрэн угтажа
байгаа.

Вера Николаевна Пушкарева Улаан-Үдын Октябрьска районой хүүгэдэй поликлиникэдэ лаборанткаар 26 жэл соо хүдэлмэрилхэ зуураа өөрынгөө мэргэжэлые эрхим һайнаар шудалжа, ажал хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлана. Энэ нүхэр янза бүриин биохимическэ анализ хэдэг байха юм. Тэрэнэй хэһэн анализуудай үндэһөөр врачнар үхибүүдэй үбшэниие зүбөөр тодорхойлжо, һайнаар эмшэлдэг байна. Нүхэр Пушкарева һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой. Тиихэдэ энэ нүхэр ниитын ажал ябуулгада эдэбхитэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Н. Пушкарева.

А. ИВАНОВАГАЙ фото.

АСАТЫН БҮЛЫН ХОЁРДОХИ АЙЛШАЛАЛГ[А]

Японой энэ эдир залуу хүбүүн Ленин гэжэ нэрэтэй. Хүбүүнэйнгээ түрэхын урда тээ Советскэ Союз соогуур аяншалһан эрдэмтэ-медик Асато тэрээндээ иимэ нэрэ үгэһэн байгаа. СССР-тэ аяншалга профессортэ гүнзэгы ехэ нүлөө үзүүлээ, юртэмсэ дэлхэйе шэнээр харахыень, хүн түрэлтэнэй ерээдүй тухай бодомжолжо үзэхыень тэрэниие баадхаа. Ленинэй партиин хүтэлбэреэр гайхамшаг һайхан оронниие арад зоной байгуулһыень тэрэ хараа.

19 жэл үнгэрөө. Ленин Асато томо болоо. Мүнөө тэрэ Японой эртэ урдын ниислэл бологшо Киото городой университедэй медицинскэ факультедэй хоёрдохи курсын студент юм. Тэрэ туранхайхан, набтар бэетэй, үгэ дуугүй, бодолтой хүн.

Асато угаа бэрхэ студент, Киотодо тэрэниие үетэн сасуутанһаань гадна, профессорнүүдшье хүндэлдэг гээд туристска бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ Фудзита Набору намда хэлээ.

Энэ залуу хүбүүн асуудалнуудта тобшохоноор харюусадаг. Тэрэ хадаа шагнабал, харабал дээрэтэхэ гэжэ тоолодог байна. Арадта харша япон-американ хэлсээе усадхахын түлөө студентнүүдэй хүдэлөөндэ тэрэ хабаададаг юм. Демонстрацинуудай нэгэнэй үедэ Асато полициинхидээр шэрүүн шангаар сохюулан наншуулжа, буржуазна демократиин ямар байһыень бодото бэеэрээ үзөө.

Өөрэйнь нэрэтэ агуухэ Ленин тухай түрүүшын номые тэрээндэ эсэгэнь үгэһэн байна. Энэ хадаа Владимир Ильичэй намтар байгаа. «Империализм капитализмын дээдэ шата» гэһэн Ленинэй номые тэрэ өөрөө олож уншаһан байна. «Юу хэхэб?» гэжэ нэрэтэй баһа нэгэ номыень тэрэ олоо. Асато Ленинэй зохёол бүхэниие уншаха тудамаа, шэнэ шэнэ зохёолнуудыень уншахые хүсэдэг болоһон байха юм. Сэсэн мэргэн хүнэй үзэл бодомжолжо үзэхые, юумэнүүдые жэшэжэ үзэхые һануулдаг байна бшуу.

Асато политикаар һонирходог болоо.

Энэ жэлэй хабар иимэ соносхол тэрэ хараһан байна. СССР-тэ аяншалхыень студентнүүдые профессор Набору уриһан байгаа. «Советскэ Союз тухай зүб ойлгомжотой болохые хүсөө һаа, энэ орон тухай өөрынгөө һанамжатай байхые хүсөө һаа, тиишэ аяншалан ошожо, энэ оронниие өөһэдынгөө нюдөөр харагты...» гээд соносхол соонь бэшэгдэнхэй байһан юм.

Асато Советскэ Союзда арбан табан үдэр соо аяншалаа. Гэртээ бусаха сагынь тулажа ерээд байгаа. Япон студентнүүдэй түрэл ороноо бусаха гэжэ Хабаровск аэропортдо ерээд байхадань, би Асатотай хоёр дохёо уулзааб. Хахад һарын турша соо Асато, тэрэнэй нүхэд зүүн захаһаань баруун заха хүрэтэрнь СССР соогуур ябажа гараа.

— Арбан табан үдэр—ехэ болзор бэшэ даа. Зүгөөр энэ үе соо совет хүнүүдые мэдэжэ, тэдэнтэй нүхэсэжэ үрдеэб,—гээд Асато хэлээ.—Ригэ шадарай «Дружба» гэжэ пионернүүдэй лагерь намда мартагдашагүй. Бага балшар наһанһаа эхилэн, үхибүүд коллективизмын үзэлөөр хүмүүжүүлэгдэнэ, ажал хэхэ дадалтай, бэеэ даагаад ябуулга хэхэ хэрэгтэ һургагдана. Пионернүүд согтой солбонуўд, элүүр энхэнүүд. Анханһаа иимэ гайхамшагаар түрэһэн юм гү гэжэ һанахааршье.

— Япондо хүүгэдые элүүржүүлгын иимэ газарнууд байхагүй—гээд тэрэ шаналалтайгаар нэмээжэ хэлээ.

— Киевһээ бидэнэрые Граславска совхоз абаашаа,—гээд тэрэ үргэлжэлүүлэн хэлээ.—Олон техникын хүдэлжэ байһан үргэн дэлгэр полинууд намайе угаа ехээр һонирхуулаа. Айлнуудта ороходо хамаг юумээр хангагданхай. Бидэнэр шэнэ, мүн хуушаншье гэрнүүдые хараабди. Зүгөөр тосхондо барилга олоор хэгдэнэ, хэдэхэн жэлэй үнгэрөөд байхада бүлэ бүхэн эрхим һайн шэнэ гэрнүүдтэй болохо гэжэ бидэнэр тайлбариүйгөөр ойлгоһон байнабди.

— Граславска совхоз шэнги иимэ ажахынуудые Японой үмсын жэжэ ажахынуудтай жэшэ[...] гүй, манайда үмсын зөөри [...] хубааруулна, тэдэнэй һа[...] лыень алгасалдуулна. Энд[...] ниитын ажахытай, нэгэн а[...] эрмэлзэлгэтэй гээд Асато [...] байна.

Москвадахи залуушуулай [...]дэй нэгэн соо Асато, тэрэ[...] өөһэдынгөө үетэн сасуута[...]заа.

— Ород студентнүүд[...] һураха бүхы эрхэ байда[...] гүй һуралсал, профессорну[...] раторинууд, хамтын байра[...] амаралтын байшангууд[...] нууд, мүн стипенди үгтэ[...] студентнүүдэй тон үсөөн[...] пенди абадаг. Стипендиин [...]дэ захын хэмжээн 3 [...] (8 түхэриг тухай) байд[...] СССР-тэ 60 түхэриг хүрэ[...]ди үгтэдэг байха юм.

— Ямар юумээр эгээн [...]нирхообта?

— Бүхы юумээр һонир[...]

— Энэ аяншалга намд[...] туһатай байгаа. Мартагда[...] һонинтой би бусахамни. [...] танай орон тухай олон но[...] Нюдөөрөө харахада, бүхы [...] наһанһаа бүри гоё һайхан[...]

Евгений БУГА[...]
АПН-эй коррес[...]

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

19 часһаа холо, ойрын һонин. 19 час 15 минутаһаа «Һурагшадта искусство тухай» гэһэн дамжуулга. 19 час 45 минутаһаа «Фитиль» гэжэ киножурнал. 19 час 55 минутаһаа «Творческо портрет» гэһэн дамжуулга буряад хэлэн дээрэ. 20 час 20 минутаһаа «Халхын-Голой эрьедэ» гэһэн киноочерк. 20 час 40 минутаһаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 21 час 20 минутаһаа «Бэла» гэжэ уран һайханай фильм.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү» гэһэн түрүү бэшэг. КПСС-эй обкомой пленум тухай информационно мэдээсэл. «Ленинэй үндэр шанда хүртэхын түлөө» гэһэн гаршаг доро информацинууд. «Дээдын нэрэ хүндэ» гэһэн А. Дериглазовай очерк.

Хоёрдохи хуудаһанда: хүдөөдэ барилга эмхидхэхэ асуудалаар С. Андрюсенкын статья. Л. Синегрибовэй корреспонденци. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Залуушуулай коммунис интернационалай нэгэдэхи конгрессэй пэгдэһээр 50 жэлэй ойдо» гэһэн гаршаг доро Р. Гармаевай корреспонденци. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Үсэгэлдэр, мүнөөдэр, үглөөдэр» гэһэн ниитэ гаршаг доро нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

Сагай уларил

Мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, Байгал шадарай аймагуудаар бага зэргэ саһан орохо, бусад районуудаар саһан орохогүй. Баруун тээһээ һалхилха. Хойто аймагуудаар, Байгалай зүүн хойто талаар 14—19 градус хүйтэн болохо. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 19—21, үдэрынь 12—15 градус болотор хүйтэрхэ.

Болгариин Арадай суглаанай шиидхэбэри

СОФИ. (ТАСС). Суглаанай эрхэ түлөөлэлгые ба арадай Соведүүдэй эрхэ түлөөлэлгые шухала шалтагаанаар нэгэ жэлэй болзороор һунаахые Арадай суглаанда зүбшөөһэн хубилалта ба нэмэлтэнүүдые Конституцида оруулха тухай БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живковэй, дурадхалые Болгариин Арадай суглаанай сесси нэгэн дуугаар һайшаагаа. Тусхайлбал, мүнөөнэй Арадай суглаанай ябуулгаяа хэхэ болзор 1970 оной февраль хүрэтэр юундэ һунаагдааб гэхэдэ, гүрэнэй ба общественн саашанхи хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые хараалха БКП-гэй X съездын һүүлээр һунгалта үнгэргэбэл таарамжатай гэжэ заагдаһан байна.

ИТАЛИДА БҮГЭДЭ НИИТЫН ЗАБАСТОВКО ЭХИЛЭЭ

РИМ. ТАСС-ай корр. Ю. Лопатин иигэжэ дамжуулна: ноябриин 18-да Италиин бүхы газетэнүүдэй редакцинуудта һанаанда ороогүй намдуу түбшэн болошоо. Газетчигүүдэй ажалда үдэр һүнигүй, таһалгаряагүйгөөр туһалдаг телетайпуудай таршаганаан дуулдахаяа болишоо. Италиин информационно агентствэнүүд захил хэгшэдтэ өөһэдынгөө материалнуудые дамжуулхаяа болёо. Удаань промышленна предприятинуудта, барилгануудта ажал хүдэлмэри зогсоогдоо, һүниин тэнгһээ хойшо ороной бүхы экономико һаатаһан байна. Италида бүгэдэ ниитын 24 часай забастовко эхилээ. Энэ хадаа забастовочно тэмсэлэй угаа шухала, шэнэ шэнжэ шанартай шата боложо, ороной хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэ ороход байна.

Энэ хадаа юрэ бусын забастовко болоно. Түс забастовко юрын экономическа эрилтэнүүдһээ ехэ эрилтэнүүдые табиһан байха юм. Хямда тааруу сэнтэй байраар бүхы ажалшадые найдамтайгаар хангаха, барилгын монополинуудай, газарай участогуудаар хонжоо наймаа хэгшэдэй абьяасыень мохооруулха гэһэн уряанууд табигдаа.

Ажалшадай нягтаар жагсаһан оршон байдалда забастовко үнгэржэ байна.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ХИЛЫН ГААНАҺАА

Египет десантнигуудай ябуулганууд

КАИР. (ТАСС). Египедэй армиин тусхай подразделени Синайска хахад аралай хойто эрье дээрэ далайһаа ноябриин 18-да буулгагдаа. Энэ подразделени Эль-Ариш городтохи израиль сэрэгэй губернаторай ажалладаг газарые, израиль армиин горючиин складуудые энэ подразделени ракетэнүүдээр буудаа. Энээн тухай ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин түлөөлэгшэ мэдээсэһэн байна. Буудалгануудһаа уламжалан, складуудта, тэрэ шадарайнь райондо гал түймэр болоо.

ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшын хэлэһэнэй ёһоор, энэ ябуулгада хабаадаһан бүхы египет десантнигууд өөһэдынгөө баазада гэмгүй һайнууд бусажа ерээ.

США-гай хүн зоной тоо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Тусхайта мэдээнэй ёһоор Холбоото Штадуудай хүн зоной тоо энэ оной октябриин 1-нэй байдалаар 202 миллион 540 мянган хүн болоһон байна.

ТЭМСЭЖЭ БАЙГАА ВЬЕТНАМТАЙ ТАЛАРХАЛ

ВИТРИ. Эб найрамдалай, Вьетнамай эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлээ улам шангадхахаар франц ажалшадай шиидэнги байһые Франциин тон томо профцентр бологшо Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин национальна съездын 1.200 делегат лаблаһан байна. Тэмсэжэ байгаа Вьетнамтай бүри эдэбхитэйгээр талархаха уряатайгаар съездын заседанинуудай нэгэн үнгэрөө. Вьетнамай ажалшадта эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг заседаниин түгэсхэлдэ нэгэн дуугаар һайшаан абтаа. Эзэрхэг түримхэй ябуулгые «хүсэдөөр илаха үеые түргэдхэлгэдэ туһалхаар эрид шанга тэмсэл хэхэ байһан тухайгаа» Франциин ажалшан арадай түлөөлэгшэд бэшэг соогоо мэдүүлһэн байна.

ДЖОРДЖТАУН. «Вьетнамда США-гай хэжэ байһан дайн байлдаанда эсэргүү буруушаалгын» ниитэ национальна үдэрые Гайанын арадай прогрессивнэ парти үнгэргөө. Ниислэл Джорджтаунда энэ үдэр демонстраци болоо, тэрээндэ хабаалагшад американ посольстводо ерэжэ, Индокитайда американ сэрэгэйхидэй хэдэг зэрлиг муухай ябуулганууда эсэргүү буруушаалга мэдүүлһэн бэшэгые США-гай элшэн сайдта барюулаа. Вьетнамһаа американ сэрэгүүдые гаргаха, «уршагта муухай дайн байлдаае» болиулха эрилтэнүүдые хэһэн бэшэгые урда үдэрынь хүдэлмэришэдэй делегаци элшэн сайдтаа барюулһан байгаа.

ВАШИНГТОН. «Вьетнамһаа манай сэрэгүүдэй гараха хүрэтэр правительствын политическэ ба экономическа хэмжээнүүдтэ эсэргүү буруушаалгануудые Холбоото Штадуудай залуушуул таһалгаряагүйгөөр хэхэ гээд Хейверфордско колледжын президент Дж. Колеман мэдүүлээ. Дайнда эсэргүү США-дахи хүдэлөөндэ хабаадагшадай эрилтэнүүдые обёордоггүй хэбэртэй янза гаргадаг правительствын политикые тэрэ шүүмжэлээ.

(ТАСС).

ПРЕЗИДЕНТ НИКСОНЭЙ БЭШЭГ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Гадаадын худалдаа наймаанай асуудалнуудаар США-гай президент Никсон ноябриин 18-да конгрессэ бэшэгээр хандаа. Холбоото Штадуудай гадаадын худалдаа наймаанай муудажа байһан тухай бэшэг соо һанаа зобонгёор тэмдэглэгдэһэн, тусхайлбал, худалдажа абадагта орходоо ехэ юумые ондоо тээшэнь худалдадаг байжа шадахаяа болигдоһон тухай хэлэгдэһэн байна. Энээнэй шалтагаан хадаа Америкын экономикодо мүнгэнэй үнын унажал байлга, дэлхэйн дэлгүүр дээрэ бусад оронуудай зүгһөө үзүүлэгдэдэг бүри ехэ зүрилдөөн болоно.

Хариин оронуудай эд бараанһаа США-гай дотоодын дэлгүүрые хамгаалха зорилготой хэдэн хэмжээнүүдые Р. Никсон дурадхаа. Тусхайлбал, худалдаа наймаанай талаар хизаарлалта хэһэн мүнөөнэй хуулинуудые үргэдхэхэ тухай тэрэ хэлээ.

Революционно онсо трибунал байгуулагдаба

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Революционно онсо трибунал байгуулха тухай Конгын (Браззавиль) гүрэч түрые толгойлогшо майор Мариан Нгуаби гэгшын гар табиһан Указ ноябриин 19-дэ эндэ толилогдоо. Ороной правительствада эсэргүү, тэрэшэлэн «гүрэнэй дотоодын ба гадаадын аюулгүй байдалые һуларуулха» зорилготой үгэсэлгэ эмхидхэлгэдэ ба тэрээндэ хабаадалгада зэмэтэйшүүлэй хэрэгые шэнэ трибунал хаража үзэхэ байна. Конгын революциин туйлалтануудые сахин хамгаалха үүргэтэй энэ трибуналай шиидхэбэри эсэсэй, гомдол барилтагүй.

Испанида сүүдэй мүрдэлгэ хэгдэнэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Испаниин сүүдүүд ба сэрэгэй трибуналнууд һүүлшын зургаан һарын турша соо 450 хүндэ гэмнэлгын шиидхэбэри гаргаһан байна. Эдэ хүнүүдтэ бултандань «правительствада эсэргүү ябуулга хээ» гэһэн гэм тохогдоно гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Мадридһаа мэдээсэнэ.

Эдэ хүнүүдэй дунда студентнүүд, профсоюзна ажал ябуулагшад бии. «Профсоюзна хуули бусын ябуулганuудта», «демонстрацинуудые хуули бусаар эмхидхэлгэдэ» хабаадалсаа гэһэн ба бусад «гэм зэмэнүүд» тэдэндэ тохогдоһон байна.

Пентагоной инспектор

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай оборонын министрэй орлогшо Дэвид Паккард шалгалта хэхын тулада Сайгон ерээ. Урда Вьетнамай ниислэлдэ ерээд байхадаа, Паккард иигэжэ мэдүүлээ: «Дайн байлдаае вьетнамжуулгын ямараар дүүргэгдэжэ байһые сэгнэхын тулада би эндэ ерээб».

Пентагоной «инспекторэй» ээлжээтэ аяншалга хадаа «вьетнамжуулгын» түсэбые түргэдхэхэ гэһэн баһа нэгэ һэдэлгэ болоно гээшэ ха.

КОСМОНАВТ[...]

ҺАРА ДЭЭ[...]

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). [...] 19-дэ һарын кабинын бүх[...] түхеэрэлгэнүүдые шалгаһа[...] һэнэй шухала болохо бэл[...]нэй һүүлээр космонавтн[...]һээ гаража эхилээ. Москва[...] 14 час 33 минутада «А[...] гэжэ замбуулинай онгос[...]дир Чарльз Конрад каби[...] нээгээд, һарын нюруу дээ[...]

* * *

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). [...]нууд Чарльз Конрад, Алан[...]шэд ноябриин 19-дэ 4 [...] турша соо «һара дээгүүр[...] шынхеэ ябаһан байна.

Шуургата далай гэдэг[...] кабинын бууһанай һүүлэ[...]рад, А. Бин хэдэн часай [...] һарын кабинын оньһо түхе[...]дые шалгаа. Сонхонуудаа[...]дарай дайдые адаглан хар[...]нынгаа бууһан газарые на[...]дорхойлоо. Нэгэ хэдэн саг [...]нэй хоол баряа.

Һарые тойрон ниидэ[...] «Аполлон-12» гэжэ замбу[...]госын гол блок соо үлэһэн [...] Ричард Гордон газарта ни[...]сээ. Кратерай баруун-хойт[...] тэрэнэй ташаланда буулга[...] буулинай «Сервейор-3» га[...]радһаа 180 метртэ һарын [...] буугаад байһые обёорон [...]

Партизануудай добто[...]

КАИР. (ТАСС). Туркма[...] мүрэнэй нуга) шадар изра[...]гэй командованиин штаб-[...] добтолһон араб партизану[...] эзэмдэгшэдтэй ноябриин 1[...] часай турша соо тулалда[...]

Энэ ябуулгын үедэ изр[...] ехэ хохидолдо ороо гээд [...] нэгэдэмэл командованиин [...] соо тэмдэглэгдэнэ. Энэ [...] МЕН агентство дамжуула[...]

Партизанууд Умм Си[...] ноябриин 16-да баһа нэг[...]хээ. Гурба шахуу часай т[...] израилиинхидтэй байлда[...] тэдэнэр дайсанай хэдэн а[...]скэ буунуудые, адаглал[...]нуудые усадхаа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУ[...]

Манай адрес, телефону[уд]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редак[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ секретаря—6[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышлен[...] строительства—61-35, советского строительства и быта—6[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-8[...] формации—34-05, общественная приёмная—58-62, маш[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

● Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР ● Н-04708. Зак. [...]